

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS

ŠVIETIMO AKADEMIJA

SPORTO IR GAMTAMOKSLINIO UGDYMO PROGRAMŲ GRUPĖ

Rimvydas Balčiūnas

**TĖVŲ VAIDMUO SKATINANT FUTBOLININKŲ MOTYVACIJĄ
SPORTUOTI**

Bakalauro baigiamasis darbas

Kūno kultūros studijų programa, valstybinis kodas 612X13027

Pedagogikos studijų kryptis

Vadovas (-ė) Doc. dr. Aušra Lisinskiė _____

(Moksl. Laipsnis, vardas, pavardė)

(Parašas)

(Data)

Apginta prof. dr. Virginijus Sruoga _____

(Fakulteto/studijų instituto dekanas/direktorius)

(Parašas)

(Data)

Vilnius, 2020

TURINYS

SANTRAUKA	3
SUMMARY	4
ĮVADAS	5
1. TĖVŲ VAIDMUO FUTBOLININKŲ MOTYVACIJĄ SPORTUOTI: TEORINĖS PRIELAIIDOS	7
1.1. Tėvų vaidmuo vaikų sporte	7
1.1.1. Pozityvus tėvų vaidmuo vaikų sporte	7
1.1.2. Negatyvus tėvų vaidmuo vaikų sporte	8
1.2. Sportininkų motyvacijos sporte samprata	10
1.2.1. Motyvacijos sporte sąvoka	10
1.2.2. Motyvacijos sporte teorijos	11
1.3. Motyvacijos futbolo sporte mokslinių tyrimų analizė	13
2. TYRIMO METODIKA IR ORGANIZAVIMAS	15
2.1. Tyrimo metodai	15
2.1.1. Mokslinės literatūros analizė	15
2.1.2. Anketinė apklausa	15
2.1.3. Matematinė statistika	16
2.2. Tyrimo organizavimas	18
2.3. Tiriamieji	18
3. TYRIMO REZULTATAI	23
4. TYRIMO REZULTATŲ APTARIMAS	32
IŠVADOS	35
LITERATŪRA	36
PRIEDAI	39

Rimvydas Balčiūnas. TĖVŲ VAIDMUO SKATINANT FUTBOLININKŲ MOTYVACIJĄ SPORTUOTI: Kūno kultūros studijų programos baigiamasis darbas / Vadovė Doc. dr. Aušra Lisinskienė / Vytauto Didžiojo universitetas, švietimo akademija, sporto ir gamtamokslinio ugdymo programų grupė. –Vilnius, 2020. – 43 p.

SANTRAUKA

Daugybę vaikų gyvenime sportas yra neatsiejamas nuo jų kasdieninės veiklos, tačiau sportas svarbus ne vien jauniems sportininkams, bet ir aplinkiniams dalyviams, kaip tėvai, treneriai ir komandos nariai. Tačiau dabartiniame laikotarpyje, vis labiau atkreipiamas dėmesys, kaip tėvų įtaka ir įsitraukimas į vaikų sportą veikia jaunuolių ugdymą ir motyvaciją sportuoti. Daugelis mokslinių tyrimų atskleidžia, kad tėvai į vaikų sportą įsitraukia skirtingai, bet nemaža dalis tėvų pamiršdami kas yra svarbiausia vaikų sporte, stengiasi įgyvendinti savo norus ar lūkesčius matydami savo atžalos sėkmę sporte.

Tyrimo objektas – Tėvų vaidmuo futbolininkų motyvacijai sportuoti.

Tyrimo tikslas – Atskleisti tėvų vaidmens svarbą paauglių futbolininkų/-ių motyvacijai sportuoti.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, anketinė apklausa, matematinės statistikos metodai.

Rezultatai. Nustatyta, kad amotyvacija labiausiai pasireiškia vyresniems sportininkams, nuo 17 iki 19 metų, o ypač futbolininkėms (merginoms). Mamos nuoširdumas svarbesnis būtent merginoms. Tėvo įsitraukimas ir tėvo nuoširdumas svarbiausias jauniausiame amžiuje t. y. 11-13 metų sportininkams. Tačiau būtent sportininkų vidinei motyvacijai didžiausią reikšmę turi mamos ir tėvo savarankiškumo palaikymas ir nuoširdumas būtent futbolininkams (vaikinams), priešingai negu futbolininkėms, kurioms tėvų vaidmuo nedaro stiprios įtakos jų vidinei motyvacijai.

Išvados. Abiejų lyčių atstovams tiek vaikinams tiek merginoms mamos svarba ryški. Tačiau savarankiškumo palaikymo (paramos) ir nuoširdumo skalėse mamos vaidmuo yra ypač svarbus vidinei motyvacijai, o ne išorinei. Priešingai negu mamos įsitraukimas, tėvo vaidmuo merginų motyvacijai nedaro jokios įtakos nei vidinei, nei išorinei motyvacijai. Tačiau tėčio vaidmuo palaikymo (paramos) ir nuoširdumo skalėse yra kur kas svarbesnis futbolininkų (vaikinų) motyvacijai, ir stipriai pasireiškia būtent vidinei motyvacijai. Futbolininkėms (merginoms) apskritai tėvų įsitraukimas turi mažiau įtakos jų motyvacijai negu futbolininkams (vaikinams), todėl galime manyti, kad jas labiau motyvuoja jų pačių individualios priežastys sportuoti.

Pagrindiniai žodžiai: motyvacija, futbolas, vaikai, vaidmuo, sportas, tėvai

Rimvydas Balčiūnas. THE ROLE OF PARENTS MOTIVATING FOOTBALL PLAYERS IN SPORT : Bachelor Thesis of Physical Education studies program / Supervisor doc. dr Aušra Lisinskienė/ Vytautas Magnus University Education academy, group of sports and science education programs. -Vilnius, 2020. – 43 p.

SUMMARY

Sport is an integral part of day-to-day life for many children. That being said, children are not the only group who's benefiting from the sport. Surrounding participants such as parents, coaches and team members are getting their share of enjoyment as well. Currently, the attention has shifted towards how the parental influence and involvement in the children's physical activity affects the education and motivation of the said child to play sports. Many studies have shown that parents engage in children's sports differently. A significant proportion of them forgets what is most important in children's sports and are trying to fulfill their own desires by seeing their offspring succeed in the sport of their liking.

The object of this research - the role of a parent in motivating football players to train.

The aim of this research - to reveal the importance of the parent's role in the motivation of teenage football players to train.

The following research methods are used in the work: Analysis of scientific literature, quantitative study, mathematical statistics methods.

Results: It was found that the lack of motivation is most pronounced in older athletes aged 17 to 19, especially female football players. Mother's sincerity is the more important factor for girls. The involvement and sincerity of a father are most important to the youngest age athletes (aged 11-13). However, it is the male athletes to whom parent's support for independence, and sincerity is the most important factor to maintain intrinsic motivation, whereas female football players don't share the same characteristics.

Conclusions: For both gender athletes, the importance of a mother is clear. On the support and sincerity scale - the role of a mother is particularly important for internal motivation more so than external. In contrast to maternal involvement, the role of the father in a girl's motivation has no internal or external effect. However, the father's role in the support and sincerity scale is of huge importance for male athletes, especially for internal motivation. As for female athletes, parent's involvement overall has less effect than male athletes, which allows us to assume that female athletes are more driven by their own individual reasons.

Keywords: motivation, football, children, role, sport, parents

IVADAS

Temos aktualumas. Mokslininkai (Lisinskienė ir Šukys, 2014) savo tyrime apie tėvų ir vaikų ugdomosios sąveikos ypatumus sportinėje veikloje teigė, kad tėvų vaidmuo ir įsitraukimas, skatinant savo atžalas būti fiziškai aktyviems ir dalyvauti sportinėje veikloje, yra svarbus. Mamos ir tėvo įsitraukimas į vaikų sportinę veiklą gali pasireikšti skirtingai, kartais teigiamai, kartais neigiamai. Todėl pasak mokslininkų, efektyvumą vaikų sportinei veiklai sąlygoja edukaciniai metodai, kurie ugdo vaiko gebėjimus. Mažųjų sportininkų motyvaciją sportuoti neigiamai gali paveikti tėvų griežtas reikalavimas siekti aukštų sportinių rezultatų tokiaame jauname amžiuje, nes atžalų pažanga ir rezultatai sportinėje veikloje dažnai gali būti susijusi su tėvų asmeninių norų bei tikslų realizavimu ar jų statuso įtvirtinimu savo aplinkoje. Todėl pasak mokslininkų tėvų materialinė ir psichologinė parama, emocinės ir fizinės vaiko gerovės užtikrinimas gali paveikti vaiko dalyvavimą sportinėje veikloje, jo laipsnį, lygį ir tęstinumą.

Kai tėvai įsitraukia į vaikų sportinę veiklą, jie atlieka labai svarbų vaidmenį, kuris lemia vaikų motyvaciją sportuoti bei siekti aukštų sportinių rezultatų. Sportas svarbus ne vien jaunesiems sportininkams, bet ir aplinkiniams dalyviams, kaip tėvai, treneriai ir komandos nariai. Tačiau dabartiniame laikotarpyje, vis labiau atkreipiamas dėmesys, kaip tėvų įtaka ir įsitraukimas į vaikų sportą veikia jaunuolių ugdymą ir motyvaciją sportuoti.

Mokslininkų nuomone, kad vaikai bandydami įvairias sporto šakas gali atrasti save ir įgauti naudingos patirties bet kurioje sporto šakoje ar gyvenime, todėl tėvams svarbu tai suprasti, kad vaikas su tėvų palaikymu gali lengviau atrasti jam tinkančią sporto šaką. Daugelis mokslinių tyrimų atskleidžia, kad tėvai į vaikų sportą įsitraukia skirtingai, bet nemaža dalis tėvų pamiršdami kas yra svarbiausia vaikų sporte, stengiasi įgyvendinti savo norus ar lūkesčius matydami savo atžalos sėkmę sporte (Lisinskienė ir Pigaga, 2018). Minėti autoriai padarė išvadą, kad mamos ir tėčio įsitraukimas į krepšinininkų sportinę veiklą yra svarbus pagal visas tėvų įsitraukimo vertinimo skales. Taip pat šiuo tyrimu išsiaiškino, kad ilgiau sportuojantys krepšinininkai jaučia didesnę tėčio įsitraukimą nei mamos ir dažniausiai pažymi, kad tėčio palaikymas yra didesnis ir daro įtaką jų tolimesnei karjerai. Tačiau šie autoriai nors ir padarė įdomią išvadą, ir akcentuotina tai kad tai buvo tiriama komandinių sporto šakų kontekste, bet tokių darbų kaip tėvų vaidmuo skatinant sportininkų – futbolininkų motyvaciją sportuoti, - pasigendama.

Kalbant apie sportininkų motyvaciją atkreiptinas dėmesys, kad lengvosios atletikos ar futbolo pasirinkimo veiksniai, kaip pavyzdžiui skatinantys, buvo tie patys, nors jų poveikis apsisprendimui pradėti sportuoti reikšmingai skyrėsi. Lyginant futbolininkus su lengvaatlečiais tyrimas parodė, kad

būtent futbolininkai labiau norėjo įgyti naujų įgūdžių, praturtinti savo žinias ir sustiprinti savo pasitikėjimą. Futbolo sporto šakos pasirinkimą labiausiai paveikė šios sporto šakos populiarumas, garsių sportininkų ar draugų pavyzdys. Pasirinkti lengvosios atletikos šaką padėjo trenerio kvietimas ar kūno kultūros mokytojo rekomendacijos. Tyrimas taip pat atskleidė, kad futbolo sporto šakos atstovai labiau nori dalyvauti sporto varžybose, pakliūti į nacionalinę rinktinę, laisvalaikį užpildyti turininga ir aktyvia veikla labiau negu lengvosios atletikos atstovai, be to futbolinikus treniruotis labiau skatina įdomios treniruotės, materialiniai dalykai, geri santykiai su treneriu, noras būti populiariu. Tuo tarpu lengvaatlečiai labiau nei futbolininkai norėjo pasiekti gerų sportinių rezultatų (Žilinskienė, Gražulis ir Radžiukynas, 2015).

Tyrimo objektas – Tėvų vaidmuo futbolininkų/-ių motyvacijai sportuoti.

Darbo tikslas – Atskleisti tėvų vaidmens svarbą paauglių futbolininkų motyvacijai sportuoti.

Darbo uždaviniai

1. Atskleisti futbolininkų motyvaciją sportuoti lyties ir amžiaus aspektu
2. Atskleisti tėvų vaidmens svarbą 11-19 metų futbolininkams/-ėms sportuoti.
3. Atskleisti tėvų (mamos ir tėvo atskirai) vaidmens sąsajas su paauglių futbolininkų motyvaciją sportuoti.

1. TĖVŲ VAIDMUO FUTBOLININKŲ MOTYVACIJĄ

SPORTUOTI: TEORINĖS PRIELAIDOS

1.1. Tėvų vaidmuo vaikų sporte

1.1.1. Pozityvus tėvų vaidmuo vaikų sporte

Didelį vaidmenį vaikų sporte atlieka tėvų dalyvavimas, kuris lemia vaikų motyvaciją sportuoti ir sėkmę sporte. Pirmiausia, jie mokosi iš tėvų, kurie kuria modelį pagal save dar vaiko pirmuose metuose, kaip aktyvaus sportininko (Singh, 2006). Savaimė suprantama, kad tėvai turi svarbų vaidmenį vaiko sportinėje veikloje, tačiau jų išitraukimas ir požiūris į vaikų sportą turėtų būti atsakingas, kadangi tėvų įtaka gali pasireikšti skirtingai ir padaryti tiek neigiamą, tiek teigiamą poveikį vaiko motyvacijai ir karjerai. Kalbant apie teigiamą poveikį ir pozityvų tėvų vaidmenį daugelio mokslininkų teigimu, tėvų vaidmuo yra reikšmingas ir ypač svarbus būtent vaikų sporte, nes teigiamas ir pozityvus vaidmuo dažniausiai prisideda prie vaikų sportinio tobulėjimo. Mokslininkai (Kolayış, Sari ir Çelik, 2017) atskleidė kaip tėvų suvokimas apie vaikų motyvaciją sporte veikia vaiko vidinę motyvaciją ir sportinius rezultatus. Autoriai pataria, kad jų tėvams reikėtų savo vaiką skatinti mokytis naujų įgūdžių, skleisti gerą nuotaiką ir energiją treniruočių metu, pabrėždami, kad jų pastangos paskui atsipirks ir vaikui suteiks didelę vidinę motyvaciją. Tačiau ne visi tėvai tokį skatinimo būdą supranta ir kartais vaikui skleidžia tik neigiamą energiją, kalbėdami dažniausiai tik apie jų klaidas daromas treniruotėse ar varžybose, taip pat lygina su kitais vaikais, kas vaiką skatina nepasitikėjimo savimi link ir nebenoro net sportuoti.

Pozityvus vaidmuo susijęs ne tik su motyvacija, bet kartais ir geresniais santykiais šeimoje, todėl mokslininkas (Na, 2015) atliekamo tyrimo interviu metu vieno vaiko tėtis pripažino, kad jo kaip tėčio pozityvus požiūris į vaiko sportą, jo aktyvų judėjimą, padeda net artimesniam bendravimui šeimoje, nes vaikas be jokio jaudulio gali bendrauti su tėčiu, pasisakyti, kaip jam sekėsi treniruotėje, kas nesisekė ir ko išmoko. Apie teigiama išitraukimą panašiai mano ir kiti autoriai (Carrano ir Andrews, 2018), kurie savo atliktame tyrime ar tėvų dalyvavimas vaikų sporte yra teigiamas vaikų vystymuisi, atskleidė, kad didesnis tėvų išitraukimas į vaikų sportą yra susijęs su vaikų vystymuisi ir skatina geresnius socialinius įgūdžius ir geresnę ryšį su tėvais, bendraamžiais, treneriais ir mokytojais. Šie mokslininkai taip pat teigia, jog tėvų dalyvavimas sporto veikloje yra susijęs su didesniu vaikų pasitikėjimu savo jėgomis, todėl visuomenėje reikėtų skatinti tėvų teigiamą dalyvavimą vaikų sporte,

nes tai gali lemti teigiamus rezultatus vaikams, ne tik sporte, bet ir už jo ribų bendraujant su artimos aplinkos žmonėmis.

Nors tėvų pozityvus emocinis palaikymas yra vienas iš svarbiausių reiškinijų negalime pamiršti, kad šiais laikais vaikų sporto treniruotės kainuoja nepigiai ir reikalauja šio tokio tėvų finansinio stabilumo, kuris pasak mokslininkų (Aguonytė ir Beržanskytė, 2015) turi reikšmės vaikų tobulėjimui ir motyvacijai sportuoti. Šie autoriai tirdami, kokie veiksniai turi įtakos fiziniam aktyvumui teigia, kad vaikų fiziniam aktyvumui taip pat gan svarbus veiksnys yra socialinė ir ekonominė šeimos padėtis, atliekant tyrimą buvo atskleista, kad vaikai gyvenantys labiau pasiturinčiose šeimose būna labiau fiziškai aktyvūs, nes turi pastovias transporto sąlygas, leidžiančias atvykti į kiekvieną treniruotę, taip pat tėvai gali sumokėti už vaiko sportinę veiklą ir sekdami ją patys įsitraukti į sportą, jį suvokti ir dar labiau skatinti vaiką sportuoti. Kalbant apie tėvų įsitraukimą ir suvokimą apie vaikų sportą mokslininkai bandė išsiaiškinti koks tėvų asmeninis suvokimas apie naudą vaikams, leidžiant užsiimti sportine veikla. Per interviu tėvai atskleidė, kad jų manymu vaikai įgyja daug asmeninės, socialinės ir fizinės naudos iš dalyvavimo sporto veikloje, nes tai leidžia jiems pajauti savo sugebėjimus ir suteikia pasitikėjimo savimi, todėl tėvai suprasdami esmę dalyvavimo sportinėje veikloje, pirmiausia yra atsakingi už pozityvų motyvavimą sportuoti ir sporto naudos švietimą namuose (Neely ir Holt, 2014). Tačiau neretai tėvų ar pačių sportininkų noras būna, užsiimti fiziniu aktyvumu ne tik savo malonumui, bet siekti aukštų sportinių rezultatų ir dažnai profesionalios sportinės karjeros nutraukimą nulemia įvairūs veiksniai, bet kartais ir labai artima aplinka (šiuo atveju tėvai), todėl blogi santykiai su tėvais gali trukdyti susitelkti į sportinius rezultatus. Rengiant sportininką sėkmingos karjeros link ir siekiant geriausių sportinių rezultatų mokslininkų tyrimai ir analizės teigia, kad artimos aplinkos palaikymas be galo svarbus, kuris padeda nepasiduoti, susitelkti į tikslus ir galutinį rezultatą. Todėl pozityvus tėvų palaikymas be galo svarbus norint pasiekti gerų sportinių rezultatų (Lazauskas, 2016). Apibendrinamas šį reiškinį galime pasakyti, kad pozityvus tėvų vaidmuo turi didelę reikšmę vaiko vidinei motyvacijai sportuoti, ugdo pasitikėjimą savo jėgomis, taip pat gerina tėvų-vaiko santykius, atsiranda geresnis ryšys šeimoje ir socialiniai įgūdžiai viešojoje aplinkoje. Taip pat negalime pamiršti ir tėvų finansinės paramos bei skiriamo laiko vaiko sportui, kuris garantuoja pilnavertišką treniruočių lankymą. Todėl mano manymų teigiamas ir pozityvus tėvų įsitraukimas bei noras domėtis vaiko sportu turi didelę reikšmę vaiko asmenybės formavimuisi bei tobulėjimui ir visi šie reiškiniai skatina ir veda aukštesnių sportinių rezultatų link.

1.1.2. Negatyvus tėvų vaidmuo vaikų sporte

Nepaisant to, kad mokslininkai išvelgia teigiamą ir pozityvų tėvų vaidmenį vaikų sporte, jie taip pat išskiria ir neigiamą, t. y. negatyvų tėvų vaidmenį (Henson, 2012). Pagal atliktus ilgamečius tyrimus teigiama, kad daugiausia vaikų nustoja sportuoti iki 13 metų amžiaus ir dažniausiai to priežastis buna tėvai, kurių vaikai nebegali pakęsti jų elgesio varžybų, treniruočių metu ir po jų. Panašias išvadas daro ir profesorius (Singh, 2006), kuris teigia, kad tėvai yra atsakingi už skatinimą, motyvaciją, paramą, jaunesniame amžiuje netgi dalyvavimą treniruotėse, tačiau dažnai tėvai pradeda jaustis ir teisėjo, ir trenerio vietoje. Tačiau tai tampa perdėtu vaiko rezultatų siekimo skatinimu, todėl kartais tėvams atrodo, kad jų pareiga padaryti taip, kad vaikas mylėtų būtent tą sportą, kad jis atsiduotu visas jėgas tai veiklai, bet dažniausiai tai paveikia neigiamai, nes iš vaiko reikalaujama per daug. Tokiais atvejais neretai vaikai stengiasi tik dėl tėvu, kad nepakenktu jų santykiams ir išpildytų jų užgaidas, bet bėgant laikui vaikams aistra sportui dingsta ir galų gale nepasiekia rezultatų arba išvis meta sportą. Todėl toliau tęsiant apie neigiamą tėvų įsitraukimą į vaikų sportą mokslininkai taip pat tvirtina, kad tėvai dažnai dalyvauja savo vaikų sporte, kartais kaip treneriai, bet dažniausiai kaip žiūrovai. Abiem vaidmenimis tėvai gali labai pakeisti savo vaiko patirtį ir vystymosi rezultatus, susijusius su vaiko dalyvavimu sporte. Todėl tėvai, kurie tampa pernelyg aktyvūs, ir vaikai jaučia, kad jų dalyvavimas sporte yra nebe jų sprendimas, o tėvų. Taip pat pasitaiko ir tokių atvejų, kad kai kurie tėvai pamiršta, kad vaikui svarbiausia sportuoti kaip linksma, sveikata puoselėjančią veiklą ir pradeda matyti savo jaunąjį sportininką kaip investiciją ir būdą, kaip pasiekti šlovę savo aplinkinių rate ar net kaip materialų atlygį (Witt ir Dangi, 2018). Negatyvus vaidmuo vaikų sporte kenkia ne tik motyvacijai sportuoti ar sportiniams rezultatams, bet kartais ir tėvų—vaikų santykiams, nes tėvų negatyvus įsitraukimas ir perdegimas yra be galo svarbūs psichologiniai reiškiniai vaikų sportui, kurie gali paveikti sportininkus ir tėvus, taip pat jų tarpusavio ryšį (Dorsch, Flitton ir DeFreese, 2018). Mokslininkės (Lisinskienė, 2016), atlikti interviu su paaugliais, kurie atstovauja įvairias sporto šakas, atskleidė, kad tėvai kartais elgiasi neteisingai su savo sportuojančiais vaikais ar net jų treneriais ir teisėjais, taigi ne visada tėvų pasirenkamas įsitraukimo laipsnis ir forma yra teisinga, todėl ir vaikus skatinantys būdai, ne visada priimami kaip palaikantys veiksniai. Kalbant apie tokius veiksnius mokslininkai (Lisinskienė ir Pigaga, 2018) teigia, kad dažnai tėvai neatsižvelgia į vaikų norus ir stengiasi patenkinti savo, kaip tėvo svajones, kurių reikalauja įgyvendinimo iš vaiko, bet pasak mokslininkų, vaikai bandydami įvairias sporto šakas gali atrasti save ir įgauti naudingos patirties bet kurioje sporto šakoje ar gyvenime, todėl tėvams svarbu tai suprasti, kad vaikas su tėvų palaikymu gali lengviau atrasti jam tinkančią sporto šaką. Daugelis mokslinių tyrimų atskleidžia, kad tėvai į vaikų sportą įsitraukia skirtingai, bet nemaža dalis tėvų pamiršdami kas yra svarbiausia vaikų sporte, stengiasi įgyvendinti savo norus ar lūkesčius matydami savo atžalos sėkmę sporte (Lisinskienė ir Pigaga, 2018).

Tačiau neretai negatyvus įsitraukimas į vaikų sportą gadina ne tik vaikų ir tėvų santykius, bet ir trenerio su tėvais, kaip teigia mokslininkė (O'Connor, 2011) tėvų per didelį įnašą treniruočių ir varžybų metu gali pakenkti žaidėjų ir trenerių santykiams. Dauguma trenerių nėra gerai apmokyti, kaip daryti įtaką tėvų požiūriui ar sumažinti konfliktą tarp tėvų ir vaikų, dėl to treneriai jaučia didesnę spaudimą ir mažesnę malonumą savo darbe, kas trikdo tobulėjimo procesui. Pasak mokslininkės tėvai turėtų palaikyti gerus santykius su treneriu ir pasikalbėti apie trenerio matomą viziją bei uždavinius ir tikslus rungtynių bei treniruočių metu, kad tėvai turėtų pakankamai informacijos ir išvengtų neigiamų emocijų, bei konfliktų treniruočių ir rungtynių metu.

Kaip matome remiantis moksliniais šaltiniais drąsiai galime teigti, kad negatyvus tėvų vaidmuo, gadina santykius tarp tėvų ir vaikų, o kartais net ir trenerių, dėl ko nukenčia treniruočių ir apskritai vaikų tobulėjimo procesas. Toks tėvų įsitraukimas, dažniausiai vaikam kelia įtampą ir jie negali atsiskleisti bei mėgautis sportu, kas veda link noro mesti fizinę veiklą ir sporto užsiėmimus, todėl mano manymu tėvus reiktų dažniau apšviesti apie teigiamą įsitraukimą ir jų vaidmenį vaiko sporte, kad jie suprastų, jog tai ne jų norų pildymas ir šlovės siekimas, o ką gauna vaikas t. y. teigiamos emocijos, asmenybės tobulėjimas, geresni santykiai su tėvais ir dar daugelis pozityvaus tėvų įsitraukimo vaisių.

1.2. Sportininkų motyvacijos sporte samprata

1.2.1. Motyvacijos sporte sąvoka

Motyvacija yra pagrindinė ir svarbiausia priežastis dėl kurios vaikai sportuoja ir tęsia sportinę veiklą. Motyvacija yra esminis veiksnys norint pasiekti tikslą. Mokslininkai (Pintrich ir Schunk, 1996) pabrėžia, kad motyvacija nėra statinė būseną. Tai – dinamiškas reiškinys, dažniausiai priklausantis nuo individualių asmens minčių bei jausmų, inicijuojantis mokymosi procesą ir užtikrinantis jo ilgalaikiškumą. (Sabaliauskas, 2011). Tačiau kiti mokslininkai teigia, kad motyvacija yra visos išorinės ir vidinės sąlygos, kurios skatina individo aktyvumą ir lemia jo pastangų pastovumą ir intensyvumą (Gučas, 1990; Kueva-Kaspi, 2010). Panašiai ir sporto terminų žodyne (2002) motyvacija apibrėžiama kaip motyvų visuma, lemianti sportininko aktyvumą siekiant užsibrėžto tikslo (Sabaliauskas, 2011). Pasak mokslininko (Jovaiša, 2007) žodis „motyvas“ kilo iš lotyniško žodžio „morere“ (judinti, skatinti) ir apibrėžiamas kaip sąmoninga arba nesąmoninga veiksmo priežastis, kylanti dėl asmenybės ir objekto, tenkinančio tikslus, vertybes, poreikius ir interesus. Taigi, žmonėms energijos ir noro veikti suteikia būtent motyvacija, kuri kreipia jo veiksmus ir elgesį kažkuria linkme (Gage ir Berliner, 1994). Todėl motyvacija, kaip motyvų visuma, apibūdinama kaip

psichofizinis procesas, reguliuojantis santykius su aplinka ir asmenybės veiklą (Ryan, Deci, 2000; Jovaiša, 2007). Motyvacija suteikia žmogui energijos, noro veikti, kreipia jo veiksmus ir elgesį viena ar kita linkme (Gage ir Berliner, 1994).

Motyvacija – tai veiksmų, elgesio ir veiklos skatinimo procesas, kurį sukelia psichofiziologinis vyksmas, reguliuojantis asmenybės santykius ir veiklą su aplinka šių motyvų kaitos pagrindu (Gabler, 1994; Razmaitė ir Gajauskas 2012).

Mokslininkai (Pintrich ir Schunk, 1996) tvirtina, kad motyvacija yra dinamiška būseną, o ne statinė. Šis reiškinys yra dinamiškas ir dažniausiai priklausantis nuo individualių asmens minčių bei jausmų, kuris inicijuojantis mokymosi procesą ir užtikrina jo ilgalaikiškumą bei tęstinumą (Sabaliauskas, 2011).

Motyvacija yra įsipareigojimas, kuriuo seki tikslą ir su dideliu entuziazmu eini laipteliu aukščiau. Daugelis aukšto meistriškumo sportininkų motyvaciją priima kaip įsipareigojimą, kurį turi vykdyti. Pasak mokslininkų (Cohn ir Cohn, 2017) vaikai, kurie yra motyvuoti tėvų ir savo asmeninės motyvacijos: maloniai dalyvauja ir varžosi, patinka tobulinti trūkumus, todėl juos gali pagerinti, yra ambicingi savo sporto šakoje ir t.t (Cohn ir Cohn, 2017).

Kaip teigia mokslininkė (Lisinskienė, 2016), kad motyvacijos ypatinga svarba išryškėja pirmuose vaiko sportavimo patirties metuose, kuomet tėvų, trenerio vaidmuo šiame procese yra itin svarbus. Motyvacija turėtų būti užtikrinama visą laikotarpį kol vaikas sportuoja. Geras psichologinis mikroklimatas sporto arenoje, trenerio autoritetas bei tėvų pozityvi parama iš esmės lemia motyvuotą vaiko dalyvavimą sporte. Tačiau dažnai sporto arenoje tiek trenerius tiek ir tėvus užvaldo pergalių siekis, kuris ilgainiui vaikui suprantamas kaip spaudimas siekti rezultato nepaisant vaiko pasirinkimo ir norų.

Motyvacija susijusi su žmonių troškimais, poreikiais, įsisauganintais norais, netgi interesais ir polinkiais, ar požiūriais. Motyvacija priverčia mus pereiti iš nuobodulio į susidomėjimą ir sukelia energiją, kuri padeda motyvacija nukreipti viena linkme (Butkienė ir Kepalaitė, 1998 ; A. Kueva-Kaspi 2010). Pavyzdžiui Sabaliauskas (2011) motyvacija įvardina kaip ypatingas įvairios veiklos „variklis“, kuris suteikia veiklos kryptį bei priverčia žmogų siekti užsibrėžtų tikslų nepaisant patiriamų sunkumų. Žmonių pastangų kiekis ir veiklos rezultatas priklauso nuo motyvacijos stiprumo ir lemia pasirinktos veiklos kryptingumą.

1.2.2. Motyvacijos sporte teorijos

Kadangi motyvacija yra labai nepaprastas reiškinys, todėl šiam reiškiniui paaiškinti sukurta ir atrasta daugelis motyvacijos teorijų, nepaisant to dar ir šiomis dienomis nėra sukurta visiems

priimtinos motyvacijos teorijos. Tai aiškinama tuo, kad pagrindinę žmogaus elgesio priežastį sąlygoja būtent susidariusi situacija, kurioje jis atsiduria, susiklosčius tam tikru laiku ir aplinkybėms. Nors motyvacija priklauso nuo žmogaus, laiko ir susiklosčiusių sąlygų, ji vis tiek nėra nėra pastovi ir nuolat keičiasi. Dėl tokio motyvacijos nepaprasto išskirtinumo ir sudėtingumo neįmanoma vienareikšmiškai atsakyti, kaip geriausiai motyvuoti (Malinauskas, 2003). Tačiau žinant ir pritaikant motyvacijos teorijas galima parinkti efektyviausias priemones bei metodus pagal patį individą. (Kueva-Kaspi, 2010). Per ilgą laiką įsitvirtino dvi pagrindinės teorijos, kuriomis grindžiama jaunuolių sportinės veiklos motyvacija — sėkmės (laimėjimų) tikslų ir apsisprendimo (kognityvinio vertinimo) teorijos. Pasak sėkmės tikslų teorijos, asmens motyvacija priklauso labiausiai nuo to, koks tikslas siekiamas, o apsisprendimo teorijoje asmens motyvacija aiškinama pagal šaltinius, iš kur elgesys yra valdomas, reguliuojamas ir kas jį lemia (Duda et al., 1992; Duda ir Hall, 2001; Deci ir Ryan, 2000; Malinauskas 2008).

Tikslų siekimo teorija

Sėkmės tikslų teorijoje (Duda, 1992) kaip ir minėta teigiama, kad žmogaus motyvacija priklauso nuo tikslo kokio tikslo jis siekia, kas jam individualiai yra sėkmė ir laimėjimas. Siekiami tikslai šioje teorijoje skirstomi į dvi kategorijas. Pirmą kategoriją – tai tikslai, kurie susiję su geru užduoties atlikimu ir laimėjimu prieš save patį bei asmeniniu tobulėjimu. Sekanti kategorija – tai tikslai, kurie susiję su laimėjimu prieš kitus, varžymusi su kitais, siekiant juos nugalėti. Ši kategorija aprašoma, kaip orientacija į ego ir savęs įtvirtinimą (Lukšys, 2014).

Teigiama, kad į ego orientuoti žmonės dažniausiai siekia pergalės įdėdami kuo mažiau pastangų (Duda ir kt., 1992). Savo ego patenkinimo motyvų vedinas asmuo gali būti sėkmingas bet daugelyje veiklų tiek ilgai, kiek jis gali aplenkti kitus. Jeigu tokia asmenybė nepatirs pergalės tai ateityje ji galimai vengs tokios situacijos. Asmenys kurie susitelkia į užduotį ir meistriškumą pasižymi didesniu adaptyvumu ir kur kas didesnėmis pastangomis. Tie sportininkai, kurie sugeba vienodai stipriai siekti laimėti prieš kitus ir siekia meistriškumo, būtent jie pasiekia aukčiausių sportinių rezultatų. Sportininkai, kurie vadovaujami šia teorija lengviau išgyvena nusivylimą patyrę nesėkmę ar pralaimėjimą (Nicholls, 1984; 1989; Duda ir Nicholls, 1992).

Apsisprendimo teorija

Paskutiniu metu sporte labai išpopuliarėjo apsisprendimo teorija (angl. self-determination – sąmoningas savo pozicijos probleminėse situacijose išsiaiškinimas ir pasirinkimas), kuri veikia įgimtų žmogaus psichologinių poreikių tenkinimo principu siekiant užtikrinti asmens aktyvumą (Sabaliauskas, 2011). Apsisprendimo teorijoje kaip ir minėta, žmogaus motyvacija grindžiama pagal šaltinį, iš kur elgesys yra valdomas ar reguliuojamas ir kas jį lemia (Deci ir Ryan, 2000). Kaip ir

minėta vyrauja du šaltiniai (vidinis ir išorinis), tai galima atskirti ir dvi motyvacijos rūšis — vidinę ir išorinę (Malinauskas, 2008) Visiškai tikėtina, kad sportuojama dėl abiejų rūšių motyvų, tačiau visiems skirtingiems sportininkams šių motyvacijų rūšių svarba labai skiriasi ir daro nevienodą įtaką (Matvejev, 1991; Kueva-Kaspi, 2010).

Taigi, vidinė motyvacija — tai noras daryti pačia veiklą ir būti veiksimingu ir aktyviu (Malinauskas, 2008). Šiuo atveju sportininkas yra motyvuojamas vidinio pasididžiavimo, kuris ir yra tas stumiantis į priekį variklis, kuris suteikia atletui norą siekti tikslų ir geriausio rezultato net ir tuomet, kai niekas to nevertina ar net nemato (Malinauskas, 2003 a; Malinauskas, 2008).

Išorinė motyvacija priešingai nei vidinė motyvacija — tai noras gauti kažkokį atlygį ar išvengti bausmės (Malinauskas, 2008). Ši motyvacija gaunama iš kitų žmonių per teigiamą ir neigiamą pastiprinimą (Kueva-Kaspi, 2010). Išorinę motyvaciją lemia būtent išoriniai veiksniai tokie, kaip kitų žmonių neigiamas, teigiamas požiūris ar palaikymas, kuris gali būti materialus, kaip pinigines premijas, daiktines dovanas arba nematerialus, t. y. idealaus, neapčiuopiamo pobūdžio, kaip pagyrimas, pasaulinis populiarumas (Malinauskas, 2008). Siekimas būtent šių dalykų yra pagrindinis išoriškai motyvuoto sportininko tikslas (Malinauskas, 2003 a, 2003 b).

1.3. Motyvacijos futbolo sporte mokslinių tyrimų analizė

Nors ir nėra pakankamai mokslinių šaltinių apie motyvacijos sampratą futbolo sporto šakoje, tačiau mokslininkai (Gražulis, Radžiukynas ir Beivydas, 2016) tirdami ugdojamąją raišką, skatinančiąją pasirinkti futbolą ir treniruotis, atskleidė, kad didžiausią motyvaciją treniruotis suteikia noras pakliūti į šalies nacionalinę rinktinę, žaisti žinomam klube ir būti populiariu, noras būti geros sveikatos, fiziškai stiprus, dalyvauti varžybose ir įgyti naujos patirties. Kalbant apie jaunų sportininkų motyvaciją pasirinkti futbolo sporto šaką bei ją užsiiminti, taip pat panašius rezultatus pateikė ir šie mokslininkai (Lebedžinskas, Bobrova ir Grabauskas, 2016), kurie atskleidė pagrindinius, jaunųjų sportininkų motyvus, pasirenkant sporto šaką, todėl pagal gautus rezultatus galime teigti, kad pagrindinės priežastys buvo: futbolo sporto šakos populiarumas, geriausių žaidėjų pavyzdys, įdomus sportas, mokytojų, draugų ar tėvų patarimai sportuoti bei asmeninis apsisprendimas. Taip pat išsiaiškino kas jaunuosius futbolininkus motyvuoja ir skatina treniruotis bei siekti rezultatų, labiausiai išsiskyrė, kad jaunieji futbolininkai nori būti sveiki ir fiziškai aktyvūs ir stiprūs, geri santykiai su treneriu, draugais komandoje ir įgyti naujos patirties šioje sporto šakoje. Nepaisant to dėl ko vaikai pasirenka futbolo treniruotės, buvo atliktas tyrimas apie jaunų futbolo žaidėjų pasiekimų motyvacijos skirtumus tarp futbolininkų ir ne sportininkų, autorius išsiaiškino ir tyrimo rezultatai parodė, kad dalyvavimas futbolo veikloje vaikams sukelia aukšto lygio motyvaciją, kurios pagrindinės priežastys yra atkaklumas siekiant tikslų ir jų pasiekimas kaip pasitenkinimo šaltinis (Jelić, 2018). Dažnai

mokslininkai lygina įvairių sporto šakų motyvacijos sampratą, todėl viename iš tyrimų buvo pasirinkta analizuoti 16–19 metų merginas, kurios sportuoja futbolą ir šaudymo sportą, sportinės veiklos motyvus, autoriai teigia, kad futbolininkės, kaip pagrindinę priežastį sportuoti išskyrė norą stiprinti sveikatą ir būti fiziškai stipresnėmis. Taip pat atlikus tyrimą ir pagal gautus tyrimo duomenis buvo nagrinėjama apsisprendimo teorijos (Deci ir Ryan, 1985) kontekste ir vertinant sportininkų motyvaciją sportuoti pagal sporto motyvacijos skalės subskales, pagal gautus rezultatus buvo atskleista, kad labiausiai tarp šaulių ir futbolininkų atstovių buvo išreikšta vidinės motyvacijos grupė. Tai noras įvaldyti ir atlikti naujus ir sudėtingus judesius arba tobulinti savo techniką, kad būtų patiriamas asmeninis augimas ir tai yra šios motyvacijos pavyzdys išreiškiantis kompetencijos ir autonomijos poreikių patenkinimą. Tyrimo rezultatai taip pat atskleidė, kad futbolininkės labiausiai orientuotos į savo asmeninę sveikatą bei fizinę formą. Futbolininkų motyvacijai neišvengiamai įtakos turi išorinis trenerio reguliavimas. Be to, motyvaciją sportuoti futbolininkėms palaiko patiriamos emocijos, azartas ir fizinių gebėjimų tobulinimas, o šaulių sporto atstoves pagrinde skatina tik įgūdžių tobulinimo motyvai (Bondareva ir Sabaliauskas, 2018). Taip pat mokslininkai (Žilinskienė, Gražulis ir Radžiukynas, 2015) atskleidė kuo skiriasi futbolininkų ir lengvosios atletikos sporto šakos atstovų pasirinkimo priežastys ir kokie veiksniais skatina treniruoti, taigi atlikus tyrimą buvo galima teigti, kad būtent futbolininkus labiau motyvuoja įdomios, skirtingos treniruotės, dalyvavimas varžybose, geri santykiai su treneriu ir komandos draugai ir noras būti žinomam sportininkui, kas gali užtikrinti materialinę gerovę ateityje. Todėl galima daryti prielaidą, kad futbolo treniruotėse ir varžybose yra stipresnė treniruotis skatinančių veiksnių procentinė raiška.

2. TYRIMO METODIKA IR ORGANIZAVIMAS

2.1. Tyrimo metodai

Darbe naudoti tyrimo metodai:

1. Mokslinės literatūros analizė;
2. Anketinė apklausa;
3. Matematinė statistika.

2.1.1. Mokslinės literatūros analizė

Mokslinės literatūros analizė ir apibendrinimas metodas taikytas sportuoti skatinančių veiksnių teorinei analizei bei tyrimo rezultatų apibendrinimui. Šiuo tyrimo metodu buvo analizuojami literatūros šaltiniai, kurie padėjo išryškinti darbo aktualumą, problemą, numatyti tyrimo teorinę ir praktinę reikšmę, pasirinkti duomenų rinkimo ir apdorojimo analizės metodus. Mokslinės literatūros analizė ir apibendrinimas padėjo atskleisti jaunųjų sportininkų motyvacijos sportuoti ypatumus lyties, amžiaus, sportinio meistriškumo aspektais, taip pat tėvų vaidmens svarbai jaunųjų sportininkų motyvacijai. Socialiniai-demografiniai kintamieji pateikti, norint išaiškinti sportininkų lyti, amžių, sportinį stažą, geriausius sportinius pasiekimus.

2.1.2. Anketinė apklausa

Tyrimui atlikti buvo naudotas tėvų vaidmens nustatymo klausimynas. (POPS) (1 priedas). Tėvų vaidmens nustatymo klausimynas yra skirtas naudoti tiriamiesiems, kurie yra paauglių amžiaus arba vyresni. Klausimyno pagalba yra vertinamas vaikų suvokimas, apie jų tėvų palaikymą ir įtaką. Klausimyną apima 42 teiginiai: 21 mamai ir 21 tėčiui. Iš šių klausimų, 6 teiginiai atrenkami ir pagal juos nustatomas: mamos palaikymas, mamos įtaka ir nuoširdumas, taip pat ir tėvo palaikymas, tėvo įtaka ir jo nuoširdumas. Klausimynas buvo sukurtas, kaip dalis daktaro disertacijos „tėvų autonominis palaikymas ir kontrolės suvokimo vertinimas: vaiko ir tėvų koreliacija“, kurį atliko Robert J. Robbins, universiteto psichologijos katedroje, prižiūrint Richardo M. Ryan, Robbino (1994). Atsakydami į kiekvieną teiginį, tiriamieji turėjo pasirinkti atsakymo variantus septynių pakopų Likerto skalėje su rangais 1, 2, 3, 4, 5,6,7 nuo „visiškai neteisinga“ (1) iki „vidutiniškai teisinga“ (5) iki „labai teisinga“ (7). Prieš apklausą respondantai supažindinti su tyrimo tikslu, uždaviniais ir garantuotas jų atsakymų anonimiškumas.

Sporto mokyklų mokinių motyvacijai tirti buvo naudota Lietuvoje aprobuota (Grajauskas, 2008) sporto motyvacijos skalė (The Sport motivation scale, Pelletier at al., 1995) (2 priedas), kuri sukurta ir aprobuota 1995 metais Kanados Otavos universiteto mokslininkų grupės vadovaujamos profesoriaus Luc Pelletier. Sporto motyvacijos skalę sudaro 28 teiginiai, po keturis suskirstyti į 7

subskales, kurias sudaro: vidinė motyvacija – sužinoti; vidinė motyvacija – siekti tobulumo; vidinė motyvacija – patirti; išorinė motyvacija – identifikuotis, susitapatinti; išorinė motyvacija – nesąmoningai priimtas išorinis reguliavimas; išorinė motyvacija – tiesioginis išorinis reguliavimas; nemotyvuotumas (nei išorinių nei vidinių motyvų nebuvimas) (1 lentelė). Atsakydami į kiekvieną teiginį, tiriamieji turėjo pasirinkti atsakymo variantus penkių pakopų Likerto skalėje su rangais 1, 2, 3, 4, 5, nuo „visiškai su teiginiu nesutinku“ (1) iki „visiškai su teiginiu sutinku“ (5). Prieš apklausą respondentai supažindinti su tyrimo tikslu, uždaviniais ir garantuotas jų atsakymų anonimiškumas.

2.1.3. Matematinė statistika

Siekiant nustatyti motyvacijos ypatumus pagal subskales, buvo apskaičiuojami: subskalių teiginių sumos aritmetiniai vidurkiai, tiriamųjų požymių reikšmių sklaidos apibūdinimui iliustruoti – vidutiniai kvadratiniai nuokrypiai (SD), skirtumų patikimumui tarp lyčių, sportinio meistriškumo, amžiaus nustatyti buvo taikytas Stjudento t kriterijus nepriklausomoms imtims. Statistinė tyrimo duomenų analizė atlikta naudojantis SPSS 21 versijos programa. Statistiniai metodai (standartinis vidurkis, standartinis nuokrypis) taikyti atliekant tyrimo duomenų statistinį įvertinimą, vadovaujantis reikšmingumo lygmenimis. Kai skirtumas yra $p > 0,05$ – vadinamas statistiškai nereikšmingas; $p < 0,05$ – $0,025$ – statistiškai reikšmingas; $p < 0,01$ – $0,005$ – skirtumas esminis $p < 0,001$ - skirtumas labai ryškus.

1 lentelė

Sportavimo motyvų aprašą sudarančios skalės ir teiginiai

Skalės pavadinimas	Skalėje apibendrinti teiginiai
Vidinė motyvacija – sužinoti	Sportuoju todėl, kad patiriu malonumą išmokdamas(-a) naujų pratimų, kurių iki tol nemokėjau. Sportuoju, nes patiriu malonumą atrasdamas(-a) naujus sportinių pratimų atlikimo būdus. Sportuoti man įdomu, nes daugiau sužinau apie sportą, kuriuo užsiimu. Sportuoti man įdomu, nes išmokstu naujų pratimų bei treniravimosi metodų.
Vidinė motyvacija – siekti tobulumo	Jaučiu malonumą išmokdamas(-a) naujų, sudėtingų pratimų. Sportuoju, nes jaučiu malonumą tobulindamas(-a) savo

	silpnąsias vietas. Sportuoju, nes jaučiu pasitenkinimą atlikdamas(-a) naujus ir sudėtingus sporto pratimus. Sportuoju, nes jaučiu pasitenkinimą tobulindamas(-a) sportinius įgūdžius.
Vidinė motyvacija – patirti	Sportuoju dėl emocijų ir azarto, kuriuos patiriu įsitraukęs(-usi) į sportinę veiklą. Sportuoju, nes man patinka visiškai pasinerti į sportinę veiklą. Sportuoju, nes taip galiu patirti aštrių pojūčių ir nuotykių. Sportuoti man malonu, nes galiu įgyti įdomios patirties bei patirti nuotykių.
Išorinė motyvacija – identifikuotis, susitapatinti	Sportuoju, nes manau, kad tai vienas geriausių būdų susirasti draugų ir pabendrauti. Sportuoju, nes sportas yra geras būdas išmokti daug dalykų, kurie galėtų būti naudingi kitose gyvenimo srityse (pavyzdžiui, santykiuose su kitais žmonėmis). Sportuoju, nes tai yra vienas geriausių būdų ugdyti kitas asmenines savybes. Sportuoju, nes tai vienas geriausių būdų išlaikyti gerus santykius su draugais.
Išorinė motyvacija – nesąmoningai priimtas išorinis reguliavimas	Jausčiausi blogai, jei nerasčiau laiko sportui. Kad gerai jausčiausi, privalau sportuoti. Sportuoju, nes norint būti geros formos, būtina sportuoti. Sportuoju, nes privalau reguliariai sportuoti.
Išorinė motyvacija – tiesioginis išorinis reguliavimas	Sportuoju todėl, kad draugai ir kiti žmonės už tai mane gerbia ir vertina. Sportuoju, nes būti sportininku(-e) yra prestižas. Sportuoju, nes mane supantys žmonės (draugai, pažįstami, tėvai) mano, jog svarbu būti geros fizinės formos ir nepriekaištingai atrodyti. Sportuoju, nes noriu parodyti kitiems, koks(-a) esu geras(-a) sportininkas(-ė).
Nemotyvuotumas	Dažnai savęs klausiu, kodėl sportuoju, juk nepasiekiau tikslų kurių siekiau? Nebežinau, kodėl sportuoju; Manau, kad mano vieta ne sporte. Nežinau, kodėl sportuoju; Atrodo, kad man nelabai sekasi. Visada žinojau, kodėl sportuoju, bet dabar abejoju, ar turėčiau ir toliau sportuoti.

2.2. Tyrimo organizavimas

Darbo rengimas vyko trimis etapais:

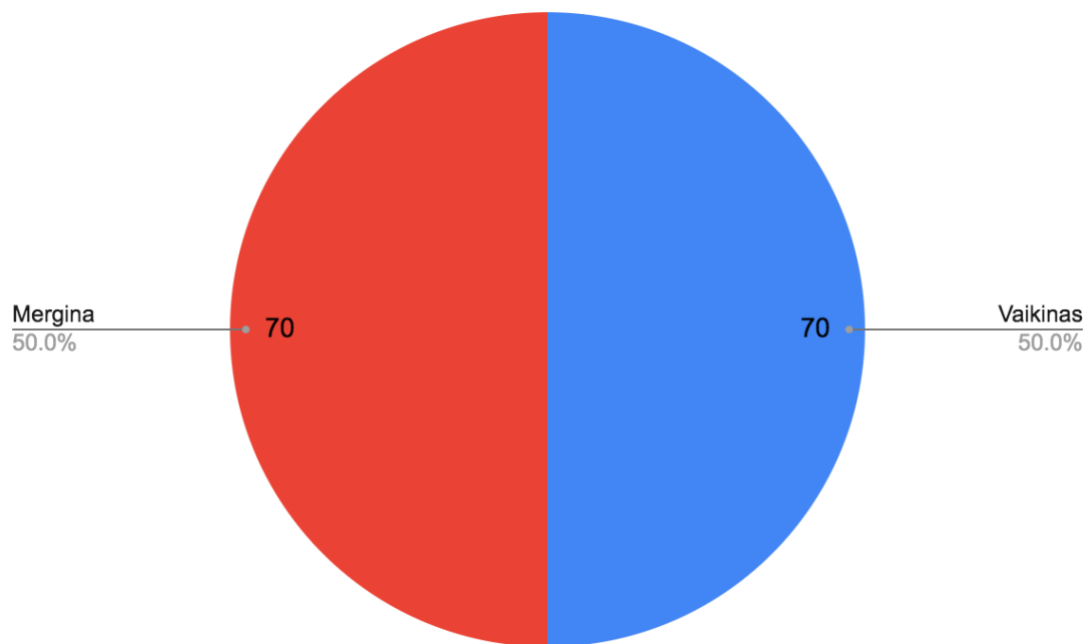
Pirmajame darbo rengimo etape (2019 m. vasaris – 2019 m. gegužė) buvo analizuojami literatūros šaltiniai pasirinkta tema, formuluojama tyrimo problema, apibrėžtas tyrimo tikslas, sukonkretinti tyrimo uždaviniai, numatyta tyrimo metodika. Antrajame darbo rengimo etape (2019 m. lapkritis – 2020 m. kovas), siekiant išsiaiškinti motyvaciją sportavimui, vykdyta anketinė apklausa.

Apklausos metu buvo siekiama išsiaiškinti motyvus sportui lyties, amžiaus, sportinio meistriškumo, sporto šakos aspektais. Iš viso buvo išdalinta apie 160 anketų. 20 iš jų ne visiškai ir netinkamai užpildytos, todėl į duomenų analizę neįtrauktos. Tyrimas atliktas Vilniaus futbolo mokyklų: „Audra“, „Ateitis“, „Perkūnas“, „MFA Žalgiris“, „MFK Nemenčinė“ futbolininkų/-ių treniruočių objektuose.

2.3. Tiriamieji

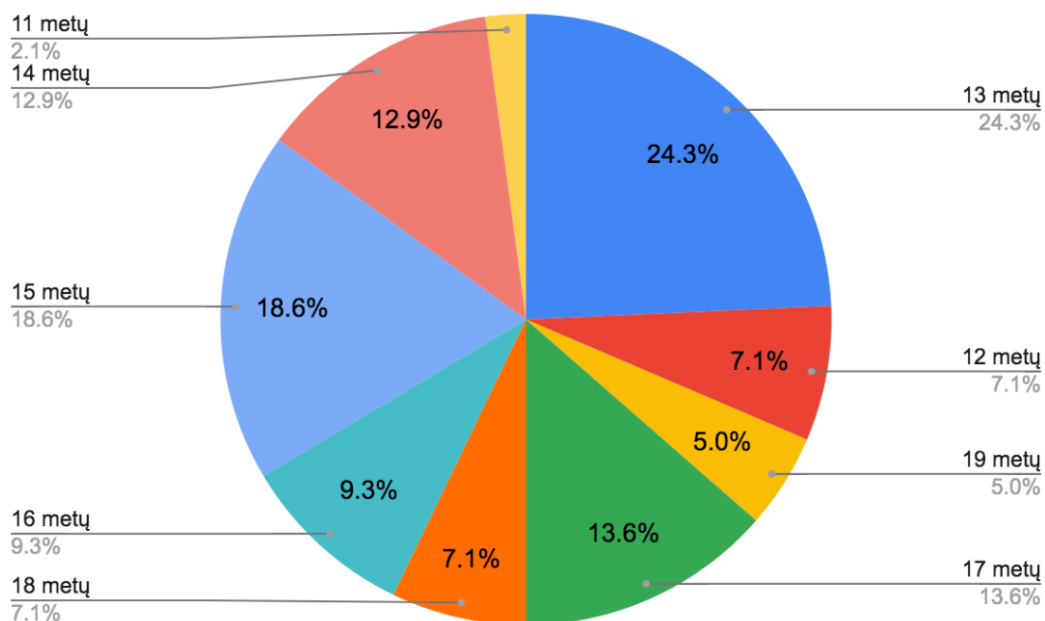
Tiriamąją imtį sudarė 140 sportininkai (70 berniukų, 70 mergaičių), Vilniaus futbolo mokyklų: „Audra“, „Ateitis“, „Perkūnas“, „MFA Žalgiris“, „MFK Nemenčinė“ futbolininkai/-ės 11-19 metų (2, 3, 4, 5 lentelės). Tiriamieji sportuoja futbolą, taip pat skiriasi jų sportinis meistriškumas. Tiriamųjų demografiniai duomenys pateikti 2, 3, 4, 5, 6 lentelėse.

Pateikiami penki paveikslai, kuriuose aprašomi demografiniai duomenys. Pagal pateiktas lenteles, procentaliai buvo siekiama nustatyti respondentų skaičių pagal lytį, amžių, jų sportinę patirtį ir trenerių skaičių, kiek trenerių per savo sportinį stažą yra turėję futbolininkai/-ės, taip pat futbolininkų/-ių sportinius pasiekimus. Viso pateiktos penkios lentelės. Pirmame paveiksle nustatytas procentalus futbolininkų/-ių skaičius pagal jų lytį. Antrame paveiksle nustatytas procentalus futbolininkų/-ių skaičius pagal jų amžių. Trečiame paveiksle pavaizduota ir apskaičiuota procentalus futbolininkų/-ių pasiskirstymas pagal sportinę patirtį – tai yra, kiek kiekvienas futbolininkas/-ė jau sukaupęs/-us treniruočių ir žaidybinės patirties. Ketvirtame paveiksle nustatyta procentaliai, kiek futbolininkai/-ės yra turėję trenerių per jų sukauptą sportavimo stažą. Penktoje lentelėje respondantai/-ės pasiskirstę pagal jų aukščiausius pasiekimus.

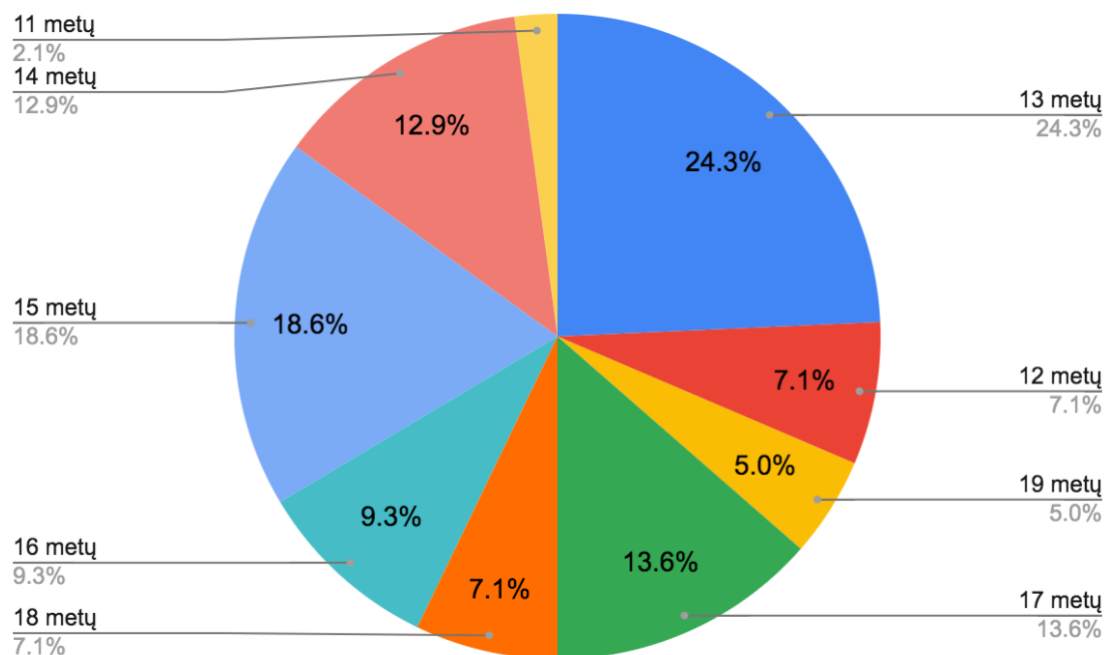
p. pav. Respondentų/-čių pasiskirstymas pagal lytį

Kaip matyti iš 1 paveikslėlio pateiktų duomenų, apklaustųjų lytį sudaro 50 procentų merginų, 50 procentų vaikinų.

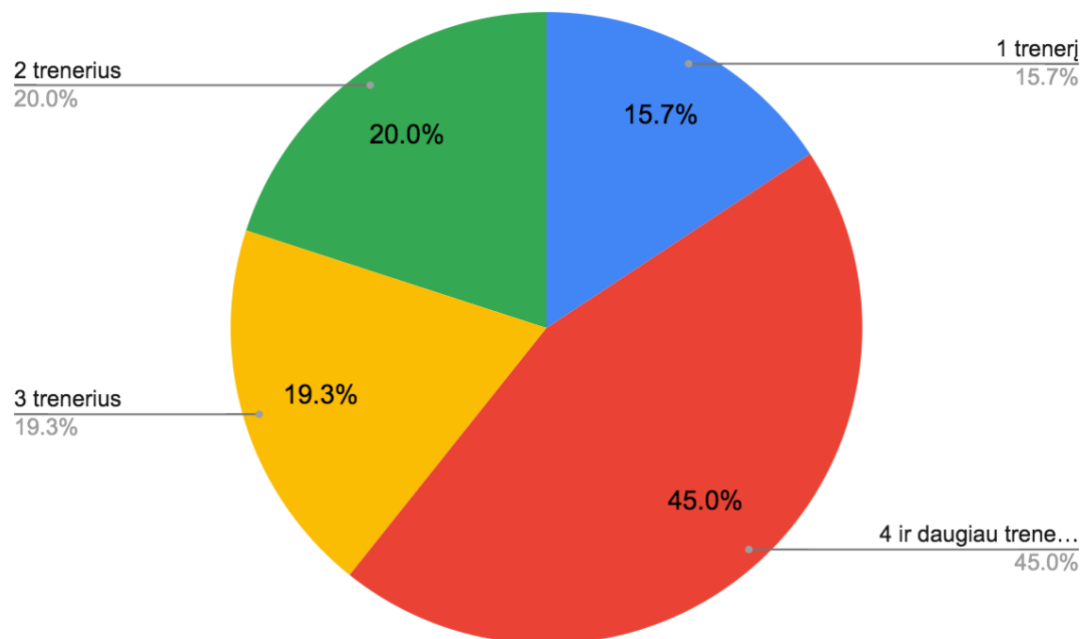
p. pav. Respondentų/-čių pasiskirstymas pagal amžių

Kaip matyti iš 2 paveikslo pateiktų duomenų, nežymiai, bet didžiausią dalį apklaustųjų sudaro 13 metų futbolininkai/-ės (24,3 procentai), 15 metų sportininkai/-ės – 18,6 procento, o vyriausieji apklaustieji – tik 5 procentus, tačiau 18 metu ir 11 metu sudaro lygia dalį apklaustųjų – 7,1 procento, 17 metu- 13,6, 16 metų – 9,3 procentai, o 14 metų apklaustųjų sudaro– 12,9 procento, o mažiausią dalį sudaro jauniausi sportininkai 11 metų – 2,1 proc.

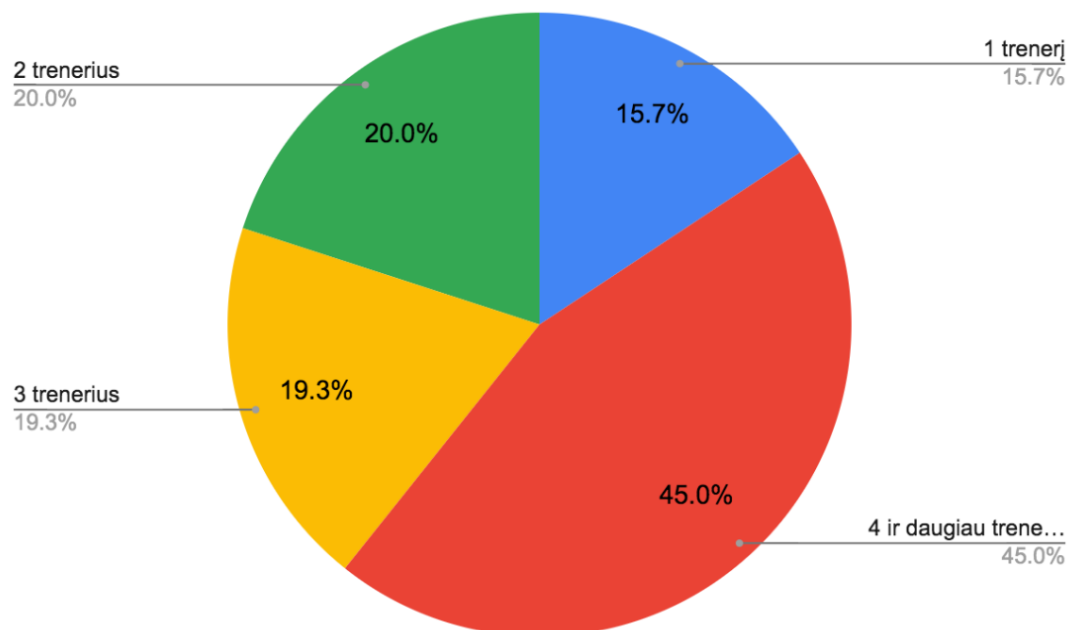
p. pav. Respondentų pasiskirstymas pagal sportinę patirtį

Analizuojant 3 paveikslo pateiktus duomenis, net 39,9 procentai apklaustųjų turi 6 metų ir didesnę patirtį, kitų 5 metų, 3 metų bei 2 metų patirtį turintys futbolininkai sudaro lygią dalį apklaustųjų – po 12,3 procento. 4 metų sporto patirtį sudaro 13 procentų, o mažiausią dalį sudaro turintys tik vienerių metų patirtį tik 10,1 procento.

p. pav. Futbolininkų/-ių procentas, pas kiek trenerių yra sportavę

Iš 4 paveikslo pateiktų duomenų matosi, kad didžioji dalis (45 procentai) apklaustųjų yra sportavę pas 4 ir daugiau trenerių, kit 20 procentų per visą sportavimo stažą yra turėję 2 trenerius. Taip pat nedidelę dalį sudaro sportininkai kurie yra turėję 3 trenerius – 19,3 procentai, ir 1 trenerį 15,7 procentai.

5.pav. Futbolininkų/-ių procentas pagal asmeninius aukščiausius pasiekimus

Iš 5 paveikslo pateiktų duomenų, didžioji dalis apklaustųjų (73,9 proc.) yra iškovoję prizinę vietą įvairaus amžiaus Lietuvos futbolo čempionatuose. Kita dalis (26.1 proc.) paminėjo įvairius pasiekimus, pagal ką galime spręsti, kad nėra iškovoję medalių nei lygoje, nei Lietuvos futbolo čempionatuose ar Europos čempionatuose. Taip pat buvo sportininkų/-ių, kurie nepažymėjo apskritai nieko.

3.TYRIMO REZULTATAI

Norint palyginti respondentų atsakymus pagal amžių ir sportinį stažą, buvo naudotas dviejų nepriklausomų imčių T-testas bei nparametrinis Mann-Whitney U testas, priklausomai nuo to, ar skalės kintamieji atitinka normalųjį skirstinį. Tiek amžius, tiek sportinis stažas buvo sugrupuotas į 3 grupes: 11-13 metų, 14-16 metų ir 17-18 metų sportininkai.

2 lentelė

Sportininkų (futbolininkų/-ių) motyvacija sportuoti pagal sportininkų amžių.

Skalė	Respondentų amžius						Kruskal-Wallis H	p-reikšmė
	11-13 m. (N=47)		14-16 m. (N=57)		17-19 m. (N=36)			
	Vidurkis	SN	Vidurkis	SN	Vidurkis	SN		
Vidinė motyvacija	6,83	2,737	16,32	2,627	16,27	2,290	1,890	0,389
Išorinė motivacija	5,33	3,044	15,07	2,733	14,98	2,456	0,598	0,742
VM_sužinoti	7,17	2,892	16,40	2,751	16,14	2,392	5,340	0,069
VM_patirti	6,47	3,028	16,16	2,808	16,33	2,438	0,532	0,767
VM_siekti	6,85	2,978	16,39	2,827	16,33	2,662	1,030	0,597
IM_susitapatinti	5,87	3,505	15,32	2,923	15,19	2,857	2,122	0,346
IM_nesamoningasIR	16,09	2,850	15,91	2,917	15,75	2,557	0,439	0,803
IM_tiesioginisIR	14,02	3,825	13,98	3,533	14,00	3,216	0,021	0,990
Amotivacija	7,21	3,605	9,23	3,268	9,67	3,726	14,308	0,001

Pagal gautus rezultatus, jeigu testų $p < 0,05$, tada galima padaryti išvadą jog gautas trijų grupių skirtumas yra statistiškai reikšmingas ir tikėtina egzistuoja visoje populiacijoje. Pagal gautas reikšmes antroje lentelėje galime teigti, kad daugumoje rezultatų nepaisant amžiaus motyvacija sportuoti yra panaši, tačiau, amotivacijos skalėje matome, kad buvo atrastas statistiškai reikšmingas skirtumas, ir galime teigti, jog amotivacija labiausiai pasireiškia vyresniems sportininkams, nuo 17 iki 19 metų ($p=0,001$). Tačiau nepaisant to kad statistiškai reikšmingų skirtumų nerasta ties vidine ir

išorinė motyvacija, bet pagal vidurkių skaičiavimą galime daryti prielaidą, ir numatyti tendenciją, kad vidinė motyvacija labiau vyrauja jaunesniems paaugliams, t. y. 11-13 m. vaikams nei vyresniems futbolininkams/-ėms. Tuo tarpu galime pastebėti, kad išorinė motyvacija taip pat labiausiai veikia būtent jauniausius sportininkus/-ės, t. y. 11-13m.

Tiek T-testas, tiek Mann-Whitney U testas naudojamas tam pačiam tikslui – palyginti dvejų nepriklausomų imčių skalės atsakymus ir nustatyti ar jie statistiškai reikšmingai skiriasi tarp dvejų grupių. Tačiau T-testas naudojamas ir yra tikslus tada, kai skalės yra arti normaliam skirstiniui arba kai yra nemažas respondentų kiekis. Jei respondentų nedaug ir skalės yra nenormalios ir asimetriškos, tuomet reikia naudoti neparametrinį Mann-Whitney U testą, kuris lygina ne vidurkius, o vidutinius rangus.

3 lentelė

Sportininkų (futbolininkų/-ių) motyvacija sportuoti pagal sportininkų lytį.

Skalė	Lytis				<i>p-reikšmė</i>
	Vaikinas (N=70)		Mergina (N=70)		
	<i>Vidurkis</i>	<i>SN</i>	<i>Vidurkis</i>	<i>SN</i>	
Vidinė motyvacija	16,32	2,836	16,63	2,300	0,627
Išorinė motyvacija	15,27	2,959	15,00	2,558	0,592
VM_sužinoti	16,47	3,096	16,71	2,317	0,985
VM_patirti	15,97	3,026	16,64	2,485	0,239
VM_siekti	16,53	3,006	16,53	2,658	0,858
IM_susitapatinti	15,61	3,186	15,33	3,039	0,477
IM_nesamoningasIR	15,79	2,983	16,07	2,595	0,503
IM_tiesioginisIR	14,41	3,790	13,59	3,228	0,155
Amotivacija	8,33	4,031	9,00	3,181	0,112

Iš gautų rezultatų trečioje lentelėje, kuriose buvo lyginamos futbolininkų/-ių motyvacija sportuoti pagal lytį, statistiškai reikšmingų skirtumų rasta nebuvo, tačiau žiurint į statistinius vidurkius, galima teigti, kad merginų vidinė motyvacija yra didesnė, nors vaikus priešingai labiau motyvuoja išorinė motyvacija.

Toliau 4 lentelėje analizuojami Sportininkų (futbolininkų/-ių) motyvacija sportuoti pagal sportininkų lytį ir amžių.

Norint palyginti futbolininkų/-ių motyvacija sportuoti išskiriant jų lytį ir amžių, galime matyti, kad radome tik vieną statistiškai reikšmingą skirtumą amotyvacijos skiltyje, pagal lentelės duomenis galime teigti, kad būtent amotyvacija daugiausiai pasireiškia 17-19 metų futbolininkams. Taip pat lyginant vidinę motyvacija tarp merginų ir vaikinų, pagal statistinį vidurkį pastebima, kad labiausiai vidinė motyvacija veikia 11-13 metų futbolininkus ir futbolininkes. Žiūrint į išorinės motyvacijos skiltį, matome skirtingus rezultatus, išorinė, kaip ir vidinė motyvacija, labiausiai veikia jauniausias sportininkes t. y. 11-13 metų futbolininkes, tuo tarpu išorine motyvacija labiausiai skatina sportuoti vyriausius futbolininkus 17-19 metų.

Sportininkų (futbolininkų/-ių) motyvacija sportuoti pagal sportininkų lytį ir amžių

Lytis	Skiltis	Amžius									Kruskal-Wallis H	p-reiškė
		11-13 m.			14-16 m.			17-19 m.				
		Vidurkis	N	SN	Vidurkis	N	SN	Vidurkis	N	SN		
Vyrai	Vidinė motyvacija	16,44	27	2,918	16,30	28	2,832	16,16	15	2,884	0,971	0,881
	Išorinė motyvacija	14,98	27	3,232	15,39	28	2,836	15,58	15	2,821	0,167	0,893
	VM_sužinoti	16,74	27	3,230	16,43	28	3,179	16,07	15	2,840	0,010	0,615
	VM_patirti	16,04	27	3,204	15,86	28	2,915	16,07	15	3,105	0,022	0,920
	VM_siekti	16,56	27	3,154	16,61	28	2,833	16,33	15	3,244	0,673	0,995
	IM_susitapatinti	15,44	27	3,786	15,68	28	2,855	15,80	15	2,757	0,523	0,989
	IM_nesamoningasIR	15,44	27	2,966	16,00	28	3,018	16,00	15	3,094	5,290	0,714
	IM_tiesioginisIR	14,04	27	4,155	14,50	28	3,646	14,93	15	3,535	0,253	0,770
	Amotivacija	7,22	27	4,089	9,32	28	3,869	8,47	15	3,980	0,227	0,071
Moterys	Vidinė motyvacija	17,35	20	2,448	16,33	29	2,462	16,35	21	1,827	5,084	0,341
	Išorinė motyvacija	15,80	20	2,781	14,76	29	2,641	14,56	21	2,127	0,806	0,164
	VM_sužinoti	17,75	20	2,314	16,38	29	2,321	16,19	21	2,089	1,937	0,079
	VM_patirti	17,05	20	2,743	16,45	29	2,720	16,52	21	1,887	3,497	0,668
	VM_siekti	17,25	20	2,751	16,17	29	2,854	16,33	21	2,244	3,476	0,380
	IM_susitapatinti	16,45	20	3,086	14,97	29	2,994	14,76	21	2,914	0,521	0,174
	IM_nesamoningasIR	16,95	20	2,502	15,83	29	2,867	15,57	21	2,158	10,335	0,176
	IM_tiesioginisIR	14,00	20	3,434	13,48	29	3,408	13,33	21	2,869	2,154	0,771
	Amotivacija	7,20	20	2,931	9,14	29	2,628	10,52	21	3,371	3,613	0,006

Norint atskleisti tėvų vaidmens svarbą 11-19 metų futbolinkams/-ėms sportuoti ir lyginant pagal lytį, buvo gautas vienas statistškai reikšmingas skirtumas mamos nuoširdumo skalėje. Pagal 5 lentelės rezultatus galime teigti, kad merginoms mamos nuoširdumas yra kurkas svarbesnis negu vaikinams.

5 lentelė

Tėvų vaidmens svarbą 11-19 metų futbolinkams/-ėms sportuoti pagal lytį

Skalė	Lytis				<i>p-reikšmė</i>
	Vaikinas (N=70)		Mergina (N=70)		
	<i>Vidurkis</i>	<i>SN</i>	<i>Vidurkis</i>	<i>SN</i>	
Mamos įsitraukimas	5,13	1,057	5,30	0,992	0,300
Mamos savarnkiškumo palaikymas(parama)	5,10	0,768	5,23	0,758	0,234
Mamos nuoširdumas	5,77	0,951	6,11	0,979	0,011
Tėvo įsitraukimas	4,95	1,083	4,73	1,369	0,412
Tėvo savarnkiškumo palaikymas(parama)	4,57	1,167	4,80	0,901	0,499
Tėvo nuoširdumas	5,34	1,302	5,45	1,364	0,587

Analizuojant duomenis ir suskirsčius futbolininkus į tris skirtingas amžiaus grupes (žr. 6 lentelė) ir toliau analizuojant tėvų vaidmens svarbą 11-19 metų futbolinkams/-ėms sportuoti statistškai reikšmingi skirtumai buvo gauti tėvo įsitraukimo ir nuoširdumo skalėse. Gauti rezultatai atskleidė, kad tėvo įsitraukimas kaip ir nuoširdumas svarbiausia vaidmenį atlieka jaunausiems sportininkams, t. y. 11-13 metų.

Tėvų vaidmens svarba 11-19 metų futbolinkams/-ėms sportuoti pagal amžių

Skalė	Amžius						Kruskal-Wallis H	p-reikšmė
	11-13 m. (N=47)		14-16 m. (N=57)		17-19 m. (N=36)			
	Vidurkis	SN	Vidurkis	SN	Vidurkis	SN		
Mamos įsitraukimas	5,35	1,109	5,28	0,980	4,93	0,949	3,958	0,138
Mamos savarankiškumo palaikymas(parama)	5,15	0,823	5,10	0,816	5,29	0,576	0,817	0,665
Mamos nuoširdumas	6,01	1,046	5,90	1,024	5,91	0,817	1,395	0,498
Tėvo įsitraukimas	5,19	1,118	4,89	1,255	4,31	1,200	10,111	0,006
Tėvo savarankiškumo palaikymas(parama)	4,99	0,930	4,50	1,138	4,60	0,967	4,777	0,092
Tėvo nuoširdumas	5,79	1,178	5,24	1,411	5,12	1,296	6,278	0,043

Toliau 7 lentelėje analizuojama tėvų vaidmens svarbą 11-19 metų futbolinkams/-ėms sportuoti išskiriant ir sportininkų lytį, ir amžių. Lyginant tėvų vaidmens svarbą futbolininkų/-ių motyvacijai sportuoti išskiriant jų lytį ir amžių, galime matyti, kad rasti tik du statistiškai reikšmingi skirtumai tarp futbolininkų(vaikinių) mamos įsitraukimo ir tėvo svarankiškumo palaikymo skalėje, todėl pagal lentelės duomenis galime teigti, kad būtent jaunausiems, t. y. 11-13 metų futbolinkams didžiausią svarbą sudaro tėvo svarankiškumo palaikymas(parama), tačiau mamos įsitraukimas svarbiausią vaidmenį atlieka 14-16 metų vaikinams

Tėvų vaidmens svarba 11-19 metų futbolinkams/-ėms sportuoti pagal lytį ir amžių

Lytis	Skalė	11-13 m.			14-16 m.				17-19 m.			<i>p-reikšmė</i>
		<i>Vidurkis</i>	<i>N</i>	<i>SN</i>	<i>Vidurkis</i>	<i>N</i>	<i>SN</i>	<i>Vidurkis</i>	<i>N</i>	<i>SN</i>	<i>Kruskal-Wallis H</i>	
Vaikinas	Mamos įsitraukimas	5,22	27	1,196	5,35	28	0,941	4,54	15	0,815	6,089	0,048
	Mamos savarnikiškumo palaikymas(parama)	5,09	27	0,907	5,00	28	0,693	5,32	15	0,617	1,335	0,513
	Mamos nuoširdumas	5,81	27	1,087	5,67	28	0,937	5,89	15	0,728	0,648	0,723
	Tėvo įsitraukimas	5,17	27	1,110	4,98	28	1,129	4,51	15	0,856	3,902	0,142
	Tėvo savarnikiškumo palaikymas(parama)	4,99	27	0,999	4,16	28	1,237	4,60	15	1,106	6,578	0,037
	Tėvo nuoširdumas	5,79	27	1,134	4,91	28	1,369	5,34	15	1,264	4,817	0,090
Mergina	Mamos įsitraukimas	5,53	20	0,984	5,22	29	1,028	5,20	21	0,961	1,807	0,405
	Mamos savarnikiškumo palaikymas(parama)	5,24	20	0,706	5,19	29	0,922	5,27	21	0,560	0,081	0,960
	Mamos nuoširdumas	6,28	20	0,948	6,13	29	1,067	5,93	21	0,892	3,706	0,157
	Tėvo įsitraukimas	5,22	20	1,157	4,80	29	1,380	4,17	21	1,400	5,645	0,059
	Tėvo savarnikiškumo palaikymas(parama)	4,99	20	0,853	4,82	29	0,944	4,59	21	0,884	1,876	0,391
	Tėvo nuoširdumas	5,80	20	1,264	5,56	29	1,400	4,95	21	1,325	5,133	0,077

Toliau norint palyginti tėvų (mamos ir tėvo atskirai) vaidmens sąsajas su paauglių futbolininkų motyvaciją sportuoti buvo panaudota Spearmano koreliacijos analizė. Koreliacijos analizė tiria ryšį tarp dvejų skalių, šiuo atveju tarp sportininkų motyvacijų ir tėvų vaidmens subskalių.

Penktoje lentelėje apačioje yra pateikti šios analizės rezultatai tarp sportininkų motyvacijos ir tėvų vaidmens. Rezultatai su bent viena žvaigždute rodo statistinį reikšmingumą. Ryšio stiprumas yra matuojamas skalėje nuo 0 iki 1, kur reikšmės arčiau vieneto rodo stipresnį ryšį tarp skalių. Ženklas prieš koreliacijos koeficientą parodo to ryšio kryptį, tačiau mūsų atveju visi rasti reikšmingi ryšiai yra teigiami, t. y. vienam kintamajam didėjant, didėja ir kitas kintamasis.

Mamos ir tėvo įtakos skalės statistiškai reikšmingai su sportininkų motyvacija nekoreliuoja mamos ir tėvo įsitraukimo tarp vaikinų ir merginų, taip pat nekoreliuoja tarp merginų tėvo nuoširdumas, įsitraukimas, parama ir motinos įsitraukimas. Vaikinams(futbolininkams) didžiausią įtaką turi vidinei motyvacijai tiek mamos, tiek tėčio parama ir nuoširdumas. Lentelėje galime pastebėti, kad merginoms (futbolininkėms) tėvų vaidmuo didelės reikšmės neturi, bet šiek tiek reikalingas mamos nuoširdumas bei parama. Analizuojant bendrą, vaikinų ir merginų, įtaką motyvacijai, galime pastebėti, kad didžiausią įtaką vidinei motyvacijai daro mamos nuoširdumas, o tėčio nuoširdumas, bei parama daro mažesnę įtaką jų motyvacijai. Išorinei motyvacijai tėvų įtaką nebuvo pastebėta.

Mamos ir tėvo įsitraukimo į sportininko veiklą ir sportininkų motyvacijos koreliacinė analizė.

Lytis		Vidinė motyvacija			Išorinė motyvacija		
		<i>R</i>	<i>p-reikšmė</i>	<i>N</i>	<i>R</i>	<i>p-reikšmė</i>	<i>N</i>
Vaikinas	Mamos įsitraukimas	0,229	0,057	70	0,086	0,477	70
	Mamos savarnikiškumo palaikymas(parama)	0,362**	0,002	70	0,216	0,072	70
	Mamos nuoširdumas	0,449**	0,000	70	0,270*	0,024	70
	Tėvo įsitraukimas	0,316**	0,008	70	0,086	0,477	70
	Tėvo savarankiškumo palaikymas(parama)	0,357**	0,002	70	0,145	0,231	70
	Tėvo nuoširdumas	0,380**	0,001	70	0,099	0,414	70
Mergina	Mamos įsitraukimas	0,016	0,899	70	-0,212	0,078	70
	Mamos savarnikiškumo palaikymas(parama)	0,266*	0,026	70	0,006	0,963	70
	Mamos nuoširdumas	0,292*	0,014	70	-0,016	0,893	70
	Tėvo įsitraukimas	0,014	0,910	70	0,022	0,857	70
	Tėvo savarankiškumo palaikymas(parama)	0,099	0,417	70	0,063	0,606	70
	Tėvo nuoširdumas	0,097	0,424	70	0,013	0,917	70
Vaikinai ir merginos kartu	Mamos įsitraukimas	0,143	0,093	140	-0,038	0,653	140
	Mamos savarnikiškumo palaikymas(parama)	0,314**	0,000	140	0,124	0,143	140
Silpna koreliacija Vidutinė koreliacija * p<0.05 ** - p<0.01	Mamos nuoširdumas	0,363**	0,000	140	0,128	0,131	140
	Tėvo įsitraukimas	0,151	0,076	140	0,041	0,632	140
	Tėvo savarankiškumo palaikymas(parama)	0,232**	0,006	140	0,099	0,243	140
	Tėvo nuoširdumas	0,239**	0,004	140	0,040	0,640	140

4. TYRIMO REZULTATŲ APTARIMAS

Šio tyrimo metu nagrinėta, kokį vaidmenį atlieka tėvai sportininkų (futbolininkų) motyvacijai sportuoti. Gilinant į duomenis pirmiausia analizuoti demografiniai duomenys: futbolininkų/-ių pasiskirstymas pagal lytį. Visų apklaustųjų lytis dalinosi per pusę, t. y. 70 vaikinių (50 procentų visų apklaustųjų) ir 70 merginų (50 procentų visų apklaustųjų). Toliau išsiaiškinus respondentų procentualų pasiskirstymą pagal amžių, buvo sudarytos trys amžiaus grupės: futbolininkai/-ės 11-13 metų, 14-16 metų ir 17-19 metų sportininkai/-ės, didžiąsą dalį apklaustųjų sudarė 14-16 metų apklaustieji. Atliekant tyrimą pirmuoju žingsniu siekta nustatyti sportininkų (futbolininkų/-ių) motyvacija sportuoti pagal paskirstytas tris amžiaus grupes. Gauti rezultatai parodė, kad nepaisant amžiaus motyvacija sportuoti yra panaši, tačiau, amotivacijos skalėje buvo gautas statistiškai reikšmingas skirtumas, todėl išsiaiškinome, kad amotyvacija labiausiai pasireiškia vyresnių sportininkų grupėj, nuo 17 iki 19 metų. Nors daugiau statistiškai reikšmingų skirtumų buvo nerasta, tačiau pagal vidurkių skaičiavimą pastebėjome tendenciją, kad vidinė ir išorinė motyvacija labiausiai vyrauja jaunesnių paauglių grupėje, t. y. 11-13 m.

Apibendrinus šios dalies tyrimo, sportininkų (futbolininkų/-ių) motyvacija sportuoti pagal amžių, rezultatas logiškas. Jaunesnieji futbolininkai yra motyvuoti tiek išorinių, tiek vidinių veiksmų, nes jie dar yra smalsūs, siekiantys patirti naujų emocijų, tuo tarpu labiausiai amotyvuoti yra vyriausio amžiaus futbolininkai/ės, nes tokio amžiaus sportininkai turi jau nemažą patirtį, nebeatranda naujų tikslų, todėl yra sunku surasti motyvacijos sportuoti.

Toliau buvo aiškintasi sportininkų (futbolininkų/-ių) motyvacija sportuoti pagal jų lytį. Atliekant demografinius duomenis, buvo siekta apskaičiuoti respondentų skaičių pagal lytį. Apklaustųjų dalis buvo vienoda, t. y. 70 merginų ir 70 vaikinių. Atliekant antrąją dalį tyrimo, rezultatai parodė, jog statistiškai reikšmingų skirtumų rasta nebuvo, tačiau žiūrint į statistinius vidurkius, pastebėjome, kad merginų vidinė motyvacija yra didesnė, bet vaikus priešingai negu merginas, labiau motyvuoja išorinė motyvacija. Galime manyti, kad merginos yra motyvuotos, vidinės motyvacijos veiksmu, kaip geresnė savijauta ar gražesnis kūnas. Tuo tarpu vaikinai yra labiau motyvuoti išorinių veiksmų, kaip piniginių pajamų, apdovanojimų ar aplinkinių dėmesio.

Taip pat dar buvo analizuojama sportininkų (futbolininkų/-ių) motyvacija sportuoti išskiriant jų lytį ir amžių. Atliekant šią tyrimo dalį buvo rastą tik vienas statistiškai reikšmingas skirtumas amotivacijos skiltyje, todėl pagal lentelės duomenis galime teigti, kad būtent amotyvacija daugiausiai pasireiškia 17-19 metų futbolininkams. Taip pat lyginant vidinę motyvacija tarp merginų ir vaikinių, pagal vidurkių skaičiavimą galime daryti prielaidą, ir numatyti tendenciją, kad vidinė motyvacija

labiausiai veikia 11-13 metų futbolininkus ir futbolininkes. Žiūrint į išorinės motyvacijos skiltį, matome, kad išorinė kaip ir vidinė motyvacija, labiausiai veikia jauniausias sportininkes t. y. 11-13 metų futbolininkes, tuo tarpu vaikus išorinė motyvacija priešingai skatina sportuoti vyriausius futbolininkus, t. y. 17-19 metų. Apibendrinant šios dalies tyrimo rezultatus, galime teigti, kad amotyvacija futbolininkėms pasireiškia labiau negu futbolininkams, merginų futbolą Lietuvoje dar nėra pasiekęs aukštumų, tikėtina, kad tai yra pagrindinė priežastis kodėl vyriausio amžiaus merginoms dingsta motyvacija sportuoti. Šio tyrimo rezultatai taip pat rodo tendenciją, kad vidinė motyvacija labiausiai skatina sportuoti, jauniausius, t. y. 11-13 metų futbolininkus/ės, nes šio amžiaus sportininkams labiausiai motyvuoja, smalsumas, emocijos bei naujos žinios. Analizuojant išorinės motyvacijos skiltį, pastebima, kad futbolininkų išorinė motyvacija taip pat labiausiai veikia jauniausias sportininkes, t. y. 11-13 metų, o futbolininkus priešingai negu merginas, veikia vyriausiame amžiuje, t. y. 17-19 metų, tikėtina dėl galimybės žaisti profesionaliose komandose ir uždirbti pinigų. Toliau analizuojant pirmiausia pavyko atskleisti tėvų vaidmens svarbą 11-19 metų futbolininkams/-ėms sportuoti lyginant pagal lytį buvo gautas vienas statistškai reikšmingas skirtumas mamos nuoširdumo skalėje, todėl rezultatai atskleidė, kad merginoms mamos nuoširdumo svarba šiek tiek labiau pasireiškia merginoms. Taip pat išanalizuota trijų skirtingų amžiaus grupių tėvų vaidmens svarbą 11-19 metų futbolininkams/-ėms sportuoti, atlikus šį tyrimą buvo rasti du statistškai reikšmingi skirtumai tėvo įsitraukimo ir nuoširdumo skalėse, pagal kuriuos galime teigti, kad tėvo įsitraukimas kaip ir nuoširdumas svarbiausia vaidmenį atlieka jauniausiems sportininkams, t. y. 11-13 metų. Taip pat analizuojant tėvų vaidmens svarbą futbolininkams/-ėms sportuoti atskirai buvo išskirtas ir sportininkų lytis, ir amžius. Šioje tyrimo dalyje rasti du statistškai reikšmingi skirtumai tarp futbolininkų(vaikinių) mamos įsitraukimo ir tėvo savarankiškumo palaikymo skalėje, todėl pagal lentelės duomenis galime teigti, kad būtent jaunausiems, t. y. 11-13 metų futbolininkams(vaikinams) didžiausią svarbą sudaro tėvo savarankiškumo palaikymas(parama), tačiau mamos įsitraukimas svarbiausią vaidmenį atlieka 14-16 metų vaikinams. Tarp futbolininkų(merginų) statistškai reikšmingų skirtumų nebuvo rastų.

Toliau analizuojant tėvų (mamos ir tėvo atskirai) vaidmens sąsajas su paauglių futbolininkų motyvaciją sportuoti buvo panaudota koreliacijos analizė. Šiuo atveju tarp sportininkų motyvacijų ir tėvų vaidmens subskalių buvo siekta nustatyti mamos ir tėvo įsitraukimą į sportininko veiklą ir kaip tai įtakoja jo motyvaciją sportuoti, taip pat išskirtas kaip tėvų įsitraukimas veikia merginas ir vaikus atskirai. Analizuojant bendrus t. y. merginų ir vaikinių rezultatus, galime pastebėti tiek mamos tiek tėvo savarankiškumo palaikymas turi teigiamos įtakos vidinei motyvacijai ir jos subskalėms, tačiau didžiausią įtaką turi mamos nuoširdumas būtent vidinei motyvacijai. Toliau analizuojant tik futbolininkų (merginų) tėvų ryšius su motyvacija, pastebėta, kad moteriškosios lyties atstovėms tėvo vaidmuo neturi jokios įtakos jų motyvacijai, tačiau matoma, kad mamos nuoširdumas,

savarankiškumo palaikymas turi šiek tiek įtakos vidinei motyvacijai sportuoti. Tačiau stebint vien futbolininkų (vaikinų) tėvų vaidmenį sportininkams, galime teigti, kad visiškai priešingai negu futbolininkėms, didžiausią poveikį vidinei motyvacijai daro tiek mamos ir tėvo savarankiškumo palaikymas bei jų nuoširdumas, todėl išvelgiame, kad pagal analizę, tiek mamos ir tiek tėčio įsitraukimas į futbolininkų sportinį gyvenimą svarbesnis yra vaikinams (futbolininkams), negu merginoms (futbolininkėms).

Tyrimo rezultatai rodo, kad futbolininkams (vaikinams) tiek mamos, tiek tėčio palaikymas jų sportinėje veikloje yra svarbus, būtent vidinei motyvacijai ir tai leidžia paaugliams išlikti motyvuotiems. Futbolininkėms mamos parama ir nuoširdumas užima svarbesnę dalį jų motyvacijai, negu tėvo vaidmuo.

IŠVADOS

1. Lyginant futbolininkų/-ių motyvaciją lyties ir amžiaus aspektu, išsiaiškino, kad vyresnio amžiaus sportininkams, t. y. 17-19 metų, o ypač merginoms labiausiai pasireiškia amotyvacija sportuoti. Analizuojant vidinę ir išorinę motyvaciją statistiškai reikšmingų skirtumų nebuvo gauta, tačiau statistinius vidurkius, galima daryti prielaidą, kad vidinė motyvacija labiausiai išreikšta jauniausiųjų sportininkų amžiaus grupėje, t. y. 11-13 metų futbolininkų (merginų ir vaikinų). Tačiau išorinė, kaip ir vidinė motyvacija jauniausioms sportininkėms labiau reikšminga negu vaikinams, o tuo tarpu futbolininkams (vaikinams) būtent išorinė motyvacija labiausiai pasireiškia vyresniame amžiuje, t. y. 17-19 metų.

2. Analizuojant tėvų vaidmens svarbą 11-19 metų futbolininkams/-ėms sportuoti lyginant pagal lytį buvo atskleista, kad merginoms mamos nuoširdumas svarbus ir šiek tiek labiau pasireiškia merginoms. Taip pat ištyrus trijų skirtingų amžiaus grupių tėvų vaidmens svarbą futbolininkams/-ėms pagal gautus rezultatus galime teigti, kad tėvo įsitraukimas kaip ir nuoširdumas svarbiausia vaidmenį atlieka jauniausiems sportininkams, t. y. 11-13 metų. Išskiriant sportininkų ir lytį, ir amžių rezultatai atskleidė, kad būtent jaunausiems, t. y. 11-13 metų futbolininkams(vaikinams) didžiausią svarbą sudaro tėvo savarankiškumo palaikymas(parama), tuo tarpu mamos įsitraukimas svarbiausią vaidmenį atlieka 14-16 metų vaikinams.

3. Šis tyrimas atskleidė, kad abiejų lyčių atstovams tiek vaikinams tiek merginoms mamos svarba ryški. Tačiau savarankiškumo palaikymo (paramos) ir nuoširdumo skalėse mamos vaidmuo yra ypač svarbus vidinei motyvacijai, o ne išorinei, todėl tai yra logiška ir teisinga, nes išorinę motyvaciją sukelia kiti dalykai, kaip prizai ar trenerio pagyrimai. Priešingai negu mamos įsitraukimas, tėvo vaidmuo merginų motyvacijai nedaro jokios įtakos nei vidinei, nei išorinei motyvacijai. Tačiau tėčio vaidmuo palaikymo (paramos) ir nuoširdumo skalėse yra kur kas svarbesnis futbolininkų(vaikinų) motyvacijai, ir pasireiškia būtent vidinei motyvacijai. Taip pat šis tyrimas atskleidė, kad futbolininkėms apskritai tėvų įsitraukimas turi mažiau įtakos jų motyvacijai, todėl galime manyti, kad jas labiau motyvuoja jų pačių individualios priežastys sportuoti.

LITERATŪRA

1. Aguonytė, V. ir Beržanskytė, A. (2015). Veiksniai, turintys įtakos vaikų fiziniam aktyvumui. *Visuomenės Sveikata*, 2(69), 16-25.
2. Andrews, L. ir Carrano, J. (2018). Parental Participation in Organized Sports Associated with Positive Youth Development. *The International Journal of Sport and Society*, 9(4), 45-59.
3. Bondareva, E. ir Sabaliauskas, S. (2018). 16–19 metų merginų, sportuojančių futbolą ir šaudymo sportą, sportinės veiklos motyvai. *Sporto mokslas*, 1(91), 11-18.
4. Butkienė G. ir Kepalutė A. (1996). *Mokymasis ir asmenybės brendimas*. Vilnius: Margi raštai.
5. Cohn, P. ir Cohn, L. (2017). 8 Tips for Sports Parents and Kids in Sports. Sports psychology. for young athletes by peak performance sports. Prieiga per internetą: <http://www.youthsportspsychology.com/8-tips-for-sports-parents-and-kids-in-sports/>
6. Deci, E. L. ir Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268.
7. Defreese, J. D., Dorsch, T. E. ir Flitton, T. A. (2018). The Parent–Child Relationship and Sport Parents' Experiences of Burnout and Engagement. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 12(2), 218–233. doi :10.1123/jcsp.2017-0006
8. Duda J.L., Fox K.R., Biddle S.J.H. ir Armstrong N. (1992). Children's achievement goal and belief about success in sport. *British Journal of Education Psychology*, 62(3), 313-323.
9. Duda, J. L. ir Hall, H. K. (2001). Achievement goal theory in sport: Recent extensions and future directions. In R. Singer, H. Hausenblas, C. Janelle (Eds.), *Handbook of research in sport psychology* (p. 417—434). New York: John Wiley & Sons.
10. Gabler, H. (1994) Motyvation to fairness in sport – psychological considerations as a basic for pedagogical conclusions. *World Congress Physical Edukation and sport*, 94(10), 15-21.
11. Gage, N. L. ir Berliner, D. C. (1994). *Pedagoginė psichologija*. Vilnius: Alma littera.
12. Gučas A. (1990). *Vaiko ir paauglio psichologija*. Kaunas: Šviesa.
13. Gražulis, D., Radžiukynas, D. ir Beivydas, Š. (2016). 13–14 metų mokinius pasirinkti futbolą ir treniruotis skatinančių veiksmų ugdymoji raiška, *Sporto Mokslas*, 4(86), 34–40.
14. Henson, S. (2012). What Makes A Nightmare Sports Parent - And What Makes A Great One. Prieiga per internetą: <http://www.thepostgame.com/blog/more-family-fun/201202/what-makes-nightmare-sports-parent>
15. Jelić, M. (2018). Differences in the achievement motivation in young football players and non-athletes. *EQOL Journal*, 10(2), 5-12.
16. Jovaiša, L. (2007). *Enciklopedinis edukologijos žodynas*. Vilnius: Gimtasis žodis.

17. Kolayıř, H., Sarı, I. Ir elik, N. (2017). Parent-initiated motivational climate and selfdetermined motivation in youth sport: how should parents behave to keep their child in sport. *Kinesiology*, 49 (2), 217-224.
18. Kueva-Kaspi, A. (2010). Jaunuų sportininkų motyvacijos sportui ypatumai: lyties, amžiaus ir sporto šakos aspektai. *Magistro darbas*. Šiauliai
19. Lebedžinskas, J., Bobrova, L. ir Grabauskas, A. (2016). Jaunuų futbolininkų asmininės kompetencijos raiška. Prieiga per internetą: http://www.slk.lt/sites/default/files/studijos_siuolaikineje_visuomeneje_2016.pdf#page=279
20. LeBlanc, J. Dickson, L. (1996). *Straight Talk about Children and Sport: Advice for Parents, Coaches, and Teachers*. Coaching association of Canada. Gloucester, Ontario. Canada. Prieiga per internetą: http://www.coach.ca/files/Straight_Talk_1.pdf.
21. Lazauskas, A. (2016). Sportininkų daugiamečio rengimo veiksniai. *Sporto Mokslas*, 2(84), 10-15.
22. Lisinskienė, A. (2016). Tėvų ir paauglių ugdomoji sąveika sportinėje veikloje. *Daktaro disertacija Socialiniai mokslai, edukologija*. Kaunas.
23. Lisinskienė, A. ir Šukys, S. (2014). Tėvų ir vaikų ugdomosios sąveikos sportinėje veikloje ypatumai. *Sporto Mokslas*, 1(75), 22-27.
24. Lisinskienė, A. ir Pigaga, N. (2018). Tėvų vaidmuo skatinant krepšininkų motyvaciją sportuoti. *Sporto Mokslas*, 2(92), 3-9.
25. Malinauskas, R. (2003b). Didelio meistriškumo dvikovos sporto šakų sportininkų ir jų rezervo motyvacijos ypatumai. *Sporto Mokslas*, 1(31), 19-22.
26. Malinauskas R. (2003a). *Sporto psichologijos pagrindai*. Kaunas: Lietuvos Kūno kultūros akademijos leidykla.
27. Malinauskas, R. (2008). Krepšinį žaidžiančių studentų sportinės veiklos motyvacija. *Ugdymas. Kūno kultūra. Sportas*, 4(71), 57—62.
28. Матвеев Л. П. (1991). Теория и методика физической культуры. Москва: Физкультура и спорт. Prieiga per internetą: http://www.studmed.ru/matveev-lp-teoriya-i-metodika-fizicheskoy-kultury_3ef7dbef9c0.html#.
29. Na, J. (2015). Parents' Perceptions of Their Children's Experiences in Physical Education and Youth Sport. *The Physical Educator*, 72(1), 139–167.
30. Neely, K. C. ir Holt, N. (2014). Parents' Perspectives on the Benefits of Sport Participation for Young Children. *The Sport Psychologist*, 28(3), 255-268.
31. O'Connor, D. (2011). Enhancing Coach-Parent Relationships in Youth Sports: Increasing Harmony and Minimising Hassle. *International Journal of Sports Science & Coaching*. 6(1), 13-26.
32. Pintrich, P. R. ir Schunk, D. H. (1996). *Motivation in Education: Theory, Research, and Applications*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.

33. Razmaitė, D. ir Grajauskas, L. (2012). Laisvalaikiu sportuojančių moterų ir vyrų motyvacijos sportui šaka. *Jaunųjų mokslininkų darbai*, 5(38). ISSN 1648-8776.
34. Sabaliauskas, S. (2011). Sportininkų motyvacijos siekti didelio meistriškumo edukacinės prielaidos. Daktaro Disertacija. Socialiniai mokslai, edukologija (07S). Vilnius.
35. Singh, P. (2006). The involvement of parents in children's sport. Prieiga per internetą: https://www.sanaa.org.za/resources/r_pi.pdf
36. Stonkus, S. (2002). *Sporto terminų žodynas*. Kaunas: LKKA.
37. Žilinskienė, N., Gražulis, D. ir Radžiukynas, D. (2015). 12–17 metų lengvaatlečių ir futbolininkų sporto šakos pasirinkimą lemiantys ir treniruotis skatinantys veiksniai. *Sporto mokslas*, 4(82), 16-22.
38. Witt, P. A. ir Dangi, T. B. (2018). Helping parents be better youth sport coaches and spectators. *Journal of Park and Recreation Administration*, 36(1), 200-208. doi:10.18666/JPRA-2018-V36-I3-8619.

PRIEDAI

Priedas Nr. 1.

MIELAS MOKSLEIVI,

Jums pateikiamas Vytauto Ddižiojo universiteto švietimo akademijos, sporto ir gamtamokslinio ugdymo programų grupės mokslininkų parengtas klausimynas. Šis klausimynas yra anonimiškas, Jūsų asmeniniai duomenys niekur nebus skelbiami.

Motyvacija sportuoti

	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nei taip, nei ne	Sutinku	Visiškai sutinku
1. Sportuoti man malonu, nes galiu įgyti įdomios patirties bei patirti jaudinančių pojūčių					
2. Sportuoti man įdomu, nes daugiau sužinau apie sportą, kuriuo užsiimu					
3. Anksčiau visada žinojau, kodėl aš sportuoju, tačiau dabar abejoju, ar verta toliau sportuoti					
4. Sportuoju, nes jaučiu malonumą, kurį teikia naujų pratimų ir treniravimosi metodų atradimas					
5. Nebežinau, kodėl sportuoju. Atrodo, kad man nelabai sekasi					
6. Sportuoju, nes draugai ir pažįstami mane už tai gerbia ir vertina					
7. Sportuoju, nes tai vienas geriausių būdų susirasti draugų					
8. Sportuoju, nes jaučiu pasitenkinimą įvaldydamas/-a ir atlikdamas/-a naujus ir sudėtingus treniruočių pratimus					
9. Sportuoju, nes norint būti geros formos būtina sportuoti					
10. Sportuoju, nes būti sportininku/-e yra garbė					
11. Sportuoju, nes tai vienas geriausių būdų ugdyti kitas asmenines savybes					
12. Sportuoju, nes jaučiu malonumą, tobulindamas/-a savo silpnąsias vietas					
13. Sportuoju dėl emocijų ir azarto, kuriuos patiriu įsitraukęs/-usi į sportinę veiklą					
14. Kad gerai jausčiausi, privalau sportuoti					
15. Sportuoju, nes jaučiu pasitenkinimą, tobulindamas/-a sportinius įgūdžius					
16. Sportuoju, nes mane supantys žmonės mano, kad svarbu būti geros fizinės formos ir nepriekaištingai atrodyti					

17. Sportuoju, nes sportas yra geras būdas išmokti tokių dalykų, kurie galėtų būti naudingi kitose gyvenimo srityse						
18. Sportuoju, nes taip galiu patirti stiprių emocijų						
19. Dabar jau nebežinau, kodėl sportuoju. Manau, kad mano vieta ne sporte						
20. Sportuoju, nes jaučiu malonumą, atlikdamas/-a sudėtingus judesius, pratimus						
21. Jausčiausi blogai, jei neskirčiau laiko sportui						
22. Sportuoju, nes noriu parodyti kitiems, kaip man gerai sekasi sporte						
23. Sportuoju, nes patiriu malonumą, išmokdamas/-a naujų pratimų, kurių iki tol nemokėjau						
24. Sportuoju, nes tai puikus būdas geriems santykiams su draugais palaikyti						
25. Sportuoju, nes man patinka visiškai pasinerti į sportinę veiklą						
26. Sportuoju, nes privalau reguliariai sportuoti						
27. Sportuoju, nes patiriu malonumą, atrasdamas/-a naujus pratimų atlikimo būdus						
28. Dažnai savęs klausiu, kodėl sportuoju. Atrodo, negaliu realizuoti tikslų, kuriuos sau iškėliau						

Mintys apie Mano Tėvus

Žemiau pateikti klausimai yra pateikti siekiant įvertinti Jūsų tarpasmeninius santykius su Jums artimais žmonėmis, t. y. mama ir tėčiu. Jeigu neturite jokių atsakymų pateikti apie vieną iš Jūsų tėvų, (pavyzdžiui, tėčio), bet yra pavyzdžiui, patėvis, tai prašau atsakyti į klausimus apie Jūsų patėvį. Jeigu neturite jokio kontakto su patėviu arba jo iš vis neturite, prašau palikti tuščią atsakymų lapą apie tėtį.

Klausimai apie Jūsų mamą.

1 **2** **3** **4** **5** **6** **7**
visiškai neteisinga **vidutiniškai** **labai teisinga**

1. Mano mama atrodo žino, kaip aš jaučiuosi tam tikrose situacijose.	1	2	3	4	5	6	7
2. Mano mama stengiasi patarti man kaip gyventi.	1	2	3	4	5	6	7
3. Mano mama randa laiko pasikalbėti su manimi.	1	2	3	4	5	6	7
4. Mano mama priima mane tokį(ią) koks(ia) aš esu.	1	2	3	4	5	6	7
5. Mano mama, tam tikroje situacijoje, leidžia man pačiam(iai) pasirinkti ir spręsti ką daryti ir kaip elgtis.	1	2	3	4	5	6	7
6. Mano mama, neatrodo, kad dažnai galvotų apie mane.	1	2	3	4	5	6	7
7. Mano mama aiškiai skiria savo meilę man.	1	2	3	4	5	6	7

8. Mano mama išklauso mano nuomonę ir mano požiūrį kai aš susiduriu su tam tikra problema	1	2	3	4	5	6	7
9. Mano mama praleidžia daug laiko su manimi.	1	2		4	5	6	7
10. Mano mama leidžia man pasijusti ypatingu(a).	1	2	3	4	5	6	7
11. Mano mama leidžia man nuspręsti įvairius dalykus pačiam(iai).	1	2	3	4	5	6	7
12. Mano mama atrodo pernelyg dažnai užsiėmusi, kad rūpintųsi manimi.	1	2	3	4	5	6	7
13. Mano mama dažnai nepripažįsta ir nepriima manęs.	1	2	3	4	5	6	7
14. Mano mama primygtinai reikalauja, kad elgčiausi taip kaip ji nori, o ne aš pats(i).	1	2	3	4	5	6	7
15. Mano mama nėra labai įsitraukusi į mano reikalus ar rūpesčius.	1	2	3	4	5	6	7
16. Mano mama paprastai laiminga matydama mane.	1	2	3	4	5	6	7
17. Mano mama dažniausiai atsižvelgia į mano nuomonę.	1	2	3	4	5	6	7
18. Mano mama skiria laiko ir energijos tam, kad man padėtų.	1	2	3	4	5	6	7
19. Mano mama man padeda pasirinkti mano paties(ios) kelią.	1	2	3	4	5	6	7
20. Mano mama, atrodo, labai nusivylusi manimi.	1	2	3	4	5	6	7
21. Mano mama nėra labai jautri daugeliui mano poreikių.	1	2	3	4	5	6	7

Klausimai apie tėtį.

	1	2	3	4	5	6	7	
	visiškai nebūdinga			vidutiniškai		labai būdinga		
1. Mano tėtis atrodo žino, kaip aš jaučiuosi tam tikrose situacijose.	1	2	3	4	5	6	7	
2. Mano tėtis stengiasi patarti man kaip gyventi.	1	2	3	4	5	6	7	
3. Mano tėtis randa laiko pasikalbėti su manimi.	1	2	3	4	5	6	7	
4. Mano tėtis priima mane tokį(ią) koks(ia) aš esu.	1	2	3	4	5	6	7	
5. Mano tėtis, tam tikroje situacijoje, leidžia man pačiam(iai) pasirinkti ir spręsti ką daryti ir kaip elgtis.	1	2	3	4	5	6	7	
6. Mano tėtis neatrodo, kad dažnai galvotų apie mane.	1	2	3	4	5	6	7	

7. Mano tėtis aiškiai skiria savo meilę man.	1	2	3	4	5	6	7
8. Mano tėtis išklauso mano nuomonę ir mano požiūrį kai aš susiduriu su tam tikra problema.	1	2	3	4	5	6	7
9. Mano tėtis praleidžia daug laiko su manimi.	1	2	3	4	5	6	7
10. Mano tėtis leidžia man pasijusti ypatingu(a).	1	2	3	4	5	6	7
11. Mano tėtis leidžia man nuspręsti įvairius dalykus pačiam(iai).	1	2	3	4	5	6	7
12. Mano tėtis atrodo pernelyg dažnai užsiėmęs, kad rūpintųsi manimi.	1	2	3	4	5	6	7
13. Mano tėtis dažnai nepripažįsta ir nepriima manęs.	1	2	3	4	5	6	7
14. Mano tėtis primygtinai reikalauja, kad elgčiausi taip kaip jis nori, o ne aš pats(i).	1	2	3	4	5	6	7
15. Mano tėtis nėra labai įsitraukęs į mano reikalus ar rūpesčius.	1	2	3	4	5	6	7
16. Mano tėtis paprastai laimingas matydamas mane.	1	2	3	4	5	6	7
17. Mano tėtis dažniausiai atsižvelgia į mano nuomonę.	1	2	3	4	5	6	7
18. Mano tėtis skiria daug laiko ir energijos tam, kad man padėtų.	1	2	3	4	5	6	7
19. Mano tėtis man padeda pasirinkti mano paties(ios) kelią.	1	2	3	4	5	6	7
20. Mano tėtis, atrodo, labai nusivylęs manimi.	1	2	3	4	5	6	7
21. Mano tėtis nėra labai jautrus daugeliui mano poreikių.	1	2	3	4	5	6	7

Dėkojame už atsakymus!

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS

ŠVIETIMO AKADEMIJA
Kūno kultūros studijų programa

STUDENTO (-ĖS) RIMVYDO BALČIŪNO

(vardas, pavardė)

PARENGUSIO BAKALAURO BAIGIAMĄJĮ DARBĄ

**TĖVŲ VAIDMUO SKATINANT FUTBOLININKŲ MOTYVACIJĄ
SPORTUOTI**

(darbo tema)

SAŽININGUMO DEKLARACIJA

Garantuojau, kad baigiamąjį darbą parengiau savarankiškai, nepažeisdamas (-a) kitų asmenų autorinių teisių.

Baigiamajame darbe tiesiogiai ar netiesiogiai panaudotos kitų autorių mintys yra pažymėtos, pateikiant nuorodas į šaltinius.

Garantuojau, kad darbe nėra neskelbtinos informacijos arba informacijos, kuriai būtų taikomi teisės aktuose numatyti skelbimo apribojimai.

Studentas

(Parašas)

RIMVYDAS BALČIŪNAS

(vardas, pavardė)